

Voorbeeld- jaarrekening Pensioenfondsen model 2025

December 2025

KPMG

Voorwoord

Met gepaste trots presenteren wij u editie 2025 van onze Voorbeeldjaarrekening voor pensioenfondsen. De Voorbeeldjaarrekening is volledig herzien om te voldoen aan de gewijzigde verslaggevingsstandaard RJ 610 *Pensioenfondsen* en de Wet toekomst pensioenen. Deze voorbeeldjaarrekening bevat nog geen uitwerking van het bestuursverslag en de overige gegevens, deze volgen zodra alle eisen hiervoor bekend zijn.

Net als in voorgaande edities hebben wij in deze publicatie de actuele ontwikkelingen in de pensioensector verwerkt in onze voorbeeldteksten. Daarnaast is deze Voorbeeldjaarrekening opgesteld volgens het huidige verslaggevingskader, bestaande uit Titel 9 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. Dit betekent dat de Voorbeeldjaarrekening is gebaseerd op RJ 610 *Pensioenfondsen* zoals van toepassing op boekjaar 2025.

Met ingang van 1 januari 2025 geldt de nieuwe verslaggevingsstandaard RJ 610 *Pensioenfondsen*. De RJ 610 is ingrijpend aangepast naar aanleiding van de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen (Wtp) per 1 juli 2023. De aangepaste standaard geldt voor alle pensioenfondsen (ongeacht of het fonds al dan niet overgaat naar het nieuwe stelsel en ongeacht de datum van de overgang). Daarbij dient te worden opgemerkt dat de aangepaste standaard de grootste impact heeft op de verslaggeving van fondsen die reeds zijn ingevaren in het nieuwe pensioenstelsel.

Voorgaande heeft tot gevolg dat onze Voorbeeldjaarrekening significant is gewijzigd ten opzichte van voorgaande edities. Om pensioenfondsen tijdig van concrete handvatten, interpretaties en voorbeelduitwerkingen te voorzien, hebben wij er dit jaar voor gekozen de Voorbeeldjaarrekening te splitsen in twee delen. In dit deel vindt u de uitwerking van de **jaarrekening** zelf, het onderdeel van het jaarverslag waar de grootste wijzigingen in plaatsvinden. Op een later moment in 2026 zullen wij het tweede deel, de voorbeelduitwerking van het **bestuursverslag**, de **overige gegevens** en de **bijlagen**, publiceren.

Wij hopen dat deze publicatie pensioenfondsen en hun uitvoerders houvast biedt bij het opstellen van de jaarverslaggeving over 2025. Wij zijn ons ervan bewust dat de impact van de genoemde wijzigingen groot is en dat de exacte aard en omvang van deze impact zullen variëren naargelang de unieke situatie van elk fonds.

Mocht u naar aanleiding van het lezen van de Voorbeeldjaarrekening vragen en/of suggesties ter verbetering hebben, dan gaan we hierover graag met u in gesprek. Samen met mijn collega's hebben wij ons tot doel gesteld om de pensioentransitie te laten slagen door pensioenfondsen te ondersteunen bij hun transitie. Wij zijn ervan overtuigd dat de Voorbeeldjaarrekening hieraan een bijdrage gaat leveren.

Namens het pensioensegment van KPMG,

David van Walraven
Partner KPMG Accountants N.V.

Wijzigingen in de verslaggeving van toepassing op de jaarrekening 2025

In editie 2025 van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ), van toepassing op boekjaren vanaf 1 januari 2025, zijn wijzigingen opgenomen die relevant zijn voor pensioenfondsen.

- RJ 610 *Pensioenfondsen*: de verslaggevingsstandaard voor pensioenfondsen is ingrijpend herzien als gevolg van de invoering van de Wet toekomst pensioenen (Wtp) en aanpassingen in de Pensioenwet (PW) evenals in het Besluit Financieel Toetsingskader Pensioenfondsen (FTK). De veranderingen in RJ 610 *Pensioenfondsen* zijn verwerkt in deze Voorbeeldjaarrekening. De belangrijkste aanpassingen zijn de volgende:
  - De hoofdoverzichten zijn gewijzigd wat betreft de presentatie van verschillende posten en bevatten een kolom voor de Wtp- en de FTK-regeling. Indien een pensioenfonds zowel regelingen uitvoert onder het huidige FTK als onder de Wtp, dan dienen deze gescheiden te worden gepresenteerd in de balans, de staat van baten en lasten en het kasstroomoverzicht. Hierbij wordt tevens een totaalkolom opgenomen. Het gescheiden presenteren van de twee regelingen komt voort uit de wettelijke vereiste van strikte vermogensscheiding. Dit betekent dat alle vermogensbestanddelen, zoals beleggingen maar bijvoorbeeld ook eventuele materiële vaste activa (kantoorpanden in eigen gebruik) en liquide middelen, toegerekend moeten worden aan de verschillende regelingen (FTK of Wtp).
  - Wijzigingen in en uitbreidingen van de toelichtingsvereisten voor beleggingen voor risico deelnemers.
  - Het introduceren van presentatie- en toelichtingsvereisten voor de verschillende bestemmingsreserves en bestemmingsfondsen in het eigen vermogen.
  - Het separaat presenteren van de voorziening operationele kosten.
  - Het vervallen van de uitsplitsing van de mutatie in de technische voorzieningen in de staat van baten en lasten, aangezien deze reeds in het mutatieoverzicht van de voorziening pensioenverplichtingen is opgenomen.
- RJ 214 *Financiële vaste activa*: de indeling van de standaard is herzien. Hierbij is meer gewerkt met tussenkopjes en zijn verschillende paragrafen verwijderd, omdat de inhoud hiervan dubbel was opgenomen.
- Stramien voor de opstelling en vormgeving van jaarrekeningen: het ‘Stramien voor de opstelling en vormgeving van jaarrekeningen’, zoals voorheen opgenomen (als bijlage 930) in de RJ-bundel, is komen te vervallen. De conceptuele punten die ten grondslag liggen aan het opstellen en vormgeven van de jaarverslaggeving zijn verwerkt in de RJ-bundel en zijn opgenomen in de inleidende paragraaf ‘Achtergrond en uitgangspunten bij de Richtlijnen’.

Uitgangspunten Voorbeeldjaarrekening

Bij het samenstellen van de Voorbeeldjaarrekening zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- De Voorbeeldjaarrekening is gebaseerd op een enkelvoudige jaarrekening. Vanaf 2025 zal ook de rapportageverplichting voor pensioenfondsen richting De Nederlandsche Bank (DNB) alleen nog bestaan uit het indienen van de enkelvoudige jaarrekening. Het fonds in deze Voorbeeldjaarrekening voert zowel een Wtp- als een FTK-regeling uit. De verslaggevingsregels voor beide stelsels zijn uitgewerkt in de Voorbeeldjaarrekening, om aan te sluiten bij de structuur en opbouw van de herziene RJ 610 Pensioenfondsen.
- Ontwikkelingen en wijzigingen in (voorgenomen) wet- en regelgeving voor pensioenfondsen tot 1 september 2025 zijn meegenomen.
- In juni 2025 is RJ-Uiting 2025-8: *Aanpassing Richtlijn 610 ‘Pensioenfondsen’ naar aanleiding van wetswijziging* gepubliceerd. Voor de solidaire premiereregeling zijn hierin de termen spreidingsvermogen en uitkeringsvermogen geïntroduceerd. De ingangsdatum van deze RJ-Uiting is 1 januari 2026 en is niet meegenomen in de 2025 uitwerking van de voorbeeldjaarrekening.
- Het fonds in deze Voorbeeldjaarrekening heeft geen eigen uitvoeringsorganisatie en daaraan verbonden personeels-, huisvestings- en automatiseringskosten.
- De Voorbeeldjaarrekening gaat uit van een ondernemingspensioenfonds. Daar waar relevant zijn tekstuele voorbeelden opgenomen voor toelichtingen voor bedrijfstakpensioenfondsen, bijvoorbeeld ten aanzien van de toelichting op de z-score.
- De nettopensioenregeling voor FTK-fondsen is niet nader uitgewerkt in deze Voorbeeldjaarrekening.

Er zijn in deze Voorbeeldjaarrekening geen voorbeeldteksten specifiek voor een Algemeen Pensioenfonds (APF) of Premiepensioeninstelling (PPI) uitgewerkt. In deze Voorbeeldjaarrekening is een onderscheid gemaakt tussen enerzijds de verplichte onderdelen c.q. elementen van verslaggeving die gelden vanuit Titel 9 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (BW) en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ) en anderzijds visies en good-practicevoorbeelden volgens KPMG. Hiertoe zijn op de linkerpagina's de referenties naar de verplichtingen opgenomen en is onze visie op onderwerpen toegelicht.

De teksten in deze Voorbeeldjaarrekening zijn illustratief en kunnen als basis dienen voor het opstellen van de jaarrekening van een pensioenfonds. Uitgangspunten voor een adequate jaarrekening zijn te allen tijde de specifieke omstandigheden, feiten en cijfers van het pensioenfonds.

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Balans 2025	8
Staat van baten en lasten over 2025	12
Kasstroomoverzicht over 2025	16
Toelichting behorende tot de jaarrekening	18

Disclaimer

De in dit document opgenomen informatie is opgesteld naar eigen inzicht en op basis van de bij KPMG beschikbare en bekende informatie en is niet bedoeld om in te gaan op de omstandigheden van een specifieke entiteit. Hoewel wij ons inspannen om nauwkeurige en actuele informatie te verstrekken, kunnen wij niet garanderen dat deze informatie accuraat is op de datum van publicatie of dat zij in de toekomst accuraat zal blijven. KPMG is niet aansprakelijk voor eventuele gevolgen van beslissingen die zijn genomen op basis van dit document. Wij adviseren gebruikers om bij het opstellen van de eigen jaarrekening steeds de actuele wet- en regelgeving en de meest recente marktinzichten te betrekken, en waar nodig juridisch of deskundig advies in te winnen.

Relevante regelgeving

RJ 610.201, RJ 610.233 en RJ 610 Bijlage 1

Toelichting

Het Besluit modellen jaarrekening is niet van toepassing op pensioenfondsen. In RJ 610 wordt aanbevolen het model zoals opgenomen in Bijlage 1 van RJ 610 te volgen. In deze Voorbeeldjaarrekening is een totaalkolom voor het boekjaar 2024 toegevoegd ter presentatie van de vergelijkende cijfers.

In de gepresenteerde modellen wordt behalve de aanbevolen hoofdindeling (RJ 610.201 en RJ 610.233) ook een nadere onderverdeling voor bepaalde posten gepresenteerd (cursief weergegeven). In de balans dienen de beleggingen voor risico pensioenfonds en voor risico deelnemers gescheiden te worden opgenomen (RJ 610.201). Onder deze beleggingen vallen ook de beleggingen die voortvloeien uit de flexibele premieovereenkomst en de solidaire premieovereenkomst (RJ 610.216). In het geval dat het niet mogelijk is om vanuit de pensioenovereenkomst of andere fonds documenten een onderscheid te maken tussen de beleggingsportefeuilles voor risico pensioenfonds en risico deelnemers, worden de beleggingen gezamenlijk gepresenteerd, waarbij dient te worden toegelicht hoe het rendement van de beleggingsportefeuille wordt toegerekend aan de verschillende verplichtingen en eigenvermogenscomponenten. Deze jaarrekening is opgesteld vanuit de aanname dat dit onderscheid altijd gemaakt kan worden vanuit de geldende wettelijke verplichting.

Creditposities van derivaten, terugbetalingsverplichting uit hoofde van ontvangen zekerheden en terugkoopverplichting uit hoofde van tijdelijk verkochte activa kunnen in de praktijk aanzienlijk zijn. Hoewel deze posten in het model in RJ 610 zijn gepresenteerd onder de overige schulden en overlopende passiva, achten wij het (visie KPMG) onder omstandigheden passender om deze posten (mede op grond van het bepaalde in RJ 115.214 – posten met een omvang van 5% van het balanstotaal of 10% van het rubriekstotaal) separaat in de balans te presenteren.

De technische voorzieningen bestaan uit: voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds, voorziening operationele kosten en overige technische voorzieningen. In het model van RJ 610 worden deze opgenomen onder het hoofd 'Technische voorzieningen'. Pensioenfondsen dienen daarnaast in het hoofdoverzicht separaat de post 'Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers' op te nemen.

Als belangrijkste kengetal voor de financiële positie van een pensioenfonds binnen de FTK- regeling achten wij het wenselijk (visie KPMG) om de dekkingsgraad onder aan de balans te presenteren. Indien het fonds in zijn beleid gebruikmaakt van een reële dekkingsgraad, dan is het eveneens wenselijk deze hier te presenteren.

Dekkingsgraad (op basis van de grondslagen van de jaarrekening) wordt hierbij gedefinieerd als pensioenvermogen/ technische voorzieningen. Het pensioenvermogen is gelijk aan het totaal van activa minus overige voorzieningen, langlopende schulden en overige schulden en overlopende passiva. De bestemmingsfondsen die vanuit de Wtp-regeling zijn gevormd, zijn geen onderdeel van het pensioenvermogen. Achtergestelde leningen worden voor de berekening van de dekkingsgraad tot het eigen vermogen/pensioenvermogen gerekend.

Balans per 31 december 2025

Na bestemming van saldo van baten en lasten

	Toelichting	Totaal 2025	Wtp-regeling	FTK-regeling	Totaal 2024
		EUR	EUR	EUR	EUR
ACTIVA					
Beleggingen voor risico pensioenfonds	5				
Vastgoedbeleggingen					
Aandelen					
Vastrentende waarden					
Derivaten					
Overige beleggingen					
Beleggingen voor risico deelnemers	6				
Vastgoedbeleggingen					
Aandelen					
Vastrentende waarden					
Derivaten					
Overige beleggingen					
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen	7				
Deelnemingen	8				
Immateriële vaste activa	9				
Materiële vaste activa	10				
Vorderingen en overlopende activa	11				
Vorderingen uit herverzekerings	11				
Overige vorderingen	11				
Overige activa	12				
Liquide middelen	12				
Andere activa	12				

Relevante regelgeving

RJ 610.201, RJ 610.233 en RJ 610 Bijlage 1

	Toelichting	Totaal 2025	Wtp-regeling	FTK-regeling	Totaal 2024
		EUR	EUR	EUR	EUR
PASSIVA					
Stichtingskapitaal en reserves	13				
Stichtingskapitaal					
Wettelijke reserves					
Statutaire reserves					
Bestemmingsreserves					
Overige reserves					
Totaal toetsvermogen		<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Bestemmingsfondsen	14				
Solidariteitsfonds					
Risicodelingsfonds					
Compensatiedepot					
Totaal bestemmingsfondsen		<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Totaal eigen vermogen		<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Achtergestelde leningen	16				
Technische voorzieningen					
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds	17				
Voorziening operationele kosten	18				
Overige technische voorzieningen	19				
		<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Voorziening pensioenverplichting voor risico deelnemers	20				
Overige voorzieningen	21				
Langlopende schulden	22				
Overige schulden en overlopende passiva	23				
		<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
		<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>

Relevante regelgeving

RJ 610.302, RJ 610.304 en RJ 610 Bijlage 2

Toelichting

Het Besluit modellen jaarrekening is niet van toepassing op pensioenfondsen. In RJ 610 wordt aanbevolen de modellen zoals opgenomen in Bijlage 2 van RJ 610 te volgen.

Voor de staat van baten en lasten is de indeling volgens RJ 610.302 toegepast. De posten die hier zijn vermeld, dienen in ieder geval te worden opgenomen en indien andere posten voor het inzicht van belang zijn dienen deze te worden toegevoegd (RJ 610.304).

Staat van baten en lasten over 2025

	Toelichting	Totaal 2025	Wtp-regeling	FTK-regeling	Totaal 2024
		EUR	EUR	EUR	EUR
BATEN					
Premiebijdragen risico pensioenfonds	27				
Premiebijdragen risico deelnemers	28				
Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	29				
Beleggingsresultaten risico deelnemers	30				
Overige baten	31				
		<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
LASTEN					
Pensioenuitkeringen	32				
Pensioenuitvoeringskosten	33				
Mutatie technische voorziening					
Mutatie voorzieningen pensioenverplichtingen voor risico het pensioenfonds	17				
Mutatie voorzieningen operationele kosten	18				
Mutatie overige technische voorziening	19				
Totaal mutatie technische voorziening		<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen risico deelnemers	20				
Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen	7				
Saldo overdrachten van rechten	35				
Overige lasten	36				
		<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Saldo van baten en lasten		<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

Relevante regelgeving

RJ 610.307

Toelichting

Aansluitend op het saldo van baten en lasten dient het pensioenfonds te vermelden op welke onderdelen van het eigen vermogen het saldo wordt afgeboekt of bijgeboekt, of welke andere bestemming het saldo krijgt (RJ 610.307). Een saldo dat als 'nog te bestemmen' op de balans is opgenomen, dient eveneens nader te worden toegelicht.

Bestemming saldo van baten en lasten

	Totaal 2025	Wtp-regeling	FTK-regeling	Totaal 2024
	EUR	EUR	EUR	EUR
Wettelijke reserves				
Statutaire reserves				
Bestemmingsreserves				
Overige reserves				
Solidariteitsfonds			n.v.t.	
Risicodelingsfonds			n.v.t.	
Compensatiedepot			n.v.t.	
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Totaal saldo van baten en lasten	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

Relevante regelgeving

RJ 610.501, RJ 610 Bijlage 3, RJ 300.103, RJ 360.102 en RJ 360.211

Toelichting

De vrijstelling voor middelgrote en kleine rechtspersonen voor het opnemen van een kasstroomoverzicht is niet van toepassing op pensioenfondsen. Een pensioenfonds dient dus een kasstroomoverzicht op te nemen. RJ 610 beveelt een kasstroomoverzicht opgesteld volgens de directe methode aan. Een model hiervoor is opgenomen in Bijlage 3 van de richtlijn. Dit model is ook hiernaast weergegeven. Hierin zijn de categorieën uit RJ 610.501 opgenomen die ten minste in een kasstroomoverzicht moeten worden opgenomen.

Bij het opstellen van het kasstroomoverzicht wordt het begrip 'geldmiddelen' als uitgangspunt gehanteerd (RJ 360.102). Onder geldmiddelen wordt verstaan liquide middelen, direct opeisbare deposito's en equivalenten van liquide middelen. Equivalenten van liquide middelen zijn zeer courante activa die zonder beperkingen eenvoudig zijn om te zetten in liquide middelen. Hierbij is geen sprake van een risico van waardeverandering. Pensioenfondsen dienen vanuit het beleggingsbeleid en de aard van de beleggingen te overwegen of een geldmarktfonds of ander actief voldoet aan de definitie van geldmiddelen.

Er dient een zichtbare aansluiting te bestaan tussen de liquiditeiten volgens het kasstroomoverzicht en de liquiditeiten in de balans. Het kan zijn dat hiervoor in de toelichting een zichtbare aansluiting bij het kasstroomoverzicht nodig is.

Onder het saldo van overige kasstromen uit hoofde van beleggingsactiviteiten kunnen onder meer kasstromen uit uitwisseling van onderpand, tijdelijke verkoop van activa en bruikleen van effecten worden opgenomen. Indien een van deze voorbeelden zich voordoet, dan is het ook een optie deze separaat weer te geven (inclusief splitsing in- en uitstroom).

Aanbevolen wordt voorts om belangrijke verschillen tussen posten in het kasstroomoverzicht en mutatie-overzichten van activa en passiva toe te lichten (RJ 360.301).

Indien het saldo overige kasstromen uit hoofde van beleggingsactiviteiten materieel is, dan wordt aanbevolen hierop een toelichting op te nemen.

Kasstroomoverzicht over 2025

	Toelichting	Totaal 2025	Wtp-regeling	FTK-regeling	Totaal 2024
		EUR	EUR	EUR	EUR
Kasstromen uit pensioenactiviteiten					
Ontvangen premies	27, 28, 11				
Ontvangen in verband met overdracht van rechten	35, 11				
Betaalde pensioenuitkeringen	32, 23				
Betaald in verband met overdracht van rechten	35, 23				
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	33, 23				
Ontvangen uitkeringen van herverzekeraars	7				
Betaalde premies herverzekering	7				
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten		<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>
Kasstromen uit beleggingsactiviteiten					
Verkopen en aflossingen van beleggingen	5, 6				
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	29, 30				
Aankopen beleggingen	5, 6				
Betaalde kosten van vermogensbeheer	29, 30				
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten		<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>
Nettokasstroom					
Koers- en omrekeningsverschillen op geldmiddelen					
		<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>
Mutatie geldmiddelen					
		<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>
Geldmiddelen per 1 januari					
		<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>
Geldmiddelen per 31 december					
		<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>

Relevante regelgeving

BW 2:384 lid 5 (Waarderingsgrondslagen)

Toelichting behorende tot de jaarrekening

1 Inleiding

Het doel van Stichting Pensioenfonds XYZ, statutair gevestigd te *[plaats]* (hierna: 'het fonds' of 'het pensioenfonds') is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden; tevens verstrekt het fonds uitkeringen aan arbeidsongeschikte deelnemers. Het fonds geeft invulling aan de uitvoering van de pensioenregeling van *[de volgende aangesloten ondernemingen: / de in branche ... verplicht gestelde aangesloten werkgevers]*. Deze regelingen zijn ingericht op basis van de *[regels van het FTK / de Wtp]*.

2 Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving.

Het bestuur heeft op DD-MM-20XX de jaarrekening opgemaakt.

3 Algemene grondslagen

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Presentatie- en functionele valuta

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, wat tevens de functionele valuta is.

Verwerking van een actief of een verplichting (RJ 115.104, 105)

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het fonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, dan wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan er sprake zijn van een post 'Nog af te wikkelen transacties'. Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Verantwoording van baten en lasten (RJ 135.202, 204 en 205)

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Relevante regelgeving

BW 2:384 lid 5 (Waarderingsgrondslagen) en RJ 145.301 (Schattingswijzigingen)

Saldering van een actief en een verplichting (RJ 115.305)

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien er sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Het maken van de schattingen van de marktwaarde van de beleggingen vergt in meer of mindere mate oordeelsvorming van het bestuur, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en modellen. De mate van schattingsonzekerheid die hiermee samenhangt is nader toegelicht onder noot 5 en 6.

Wijzigingen in schattingen worden toegelicht onder de waarderingsgrondslag van de betreffende post. Het financiële effect wordt gekwantificeerd vermeld in de toelichting op de jaarrekening.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen (RJ 610.313)

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen¹. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta (BW 2 artikel 384.5)

De functionele valuta van het fonds is de euro. Activa en verplichtingen in vreemde valuta's worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde. Baten en lasten voortvloeiend uit transacties in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen zijn verwerkt in de staat van baten en lasten.

	31 december 2025	Gemiddelde 2025	31 december 2024	Gemiddelde 2024
USD				
GBP				
JPN				
CHF				
SEK				
...				

¹ RJ 610.313 Waardewijzigingen van beleggingen kunnen een wezenlijk onderdeel van de beleggingsperformance zijn. Aangezien het onderscheid tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardewijzigingen bij beleggen in het algemeen van weinig betekenis wordt geacht, dienen ongerealiseerde waardewijzigingen eveneens in de staat van baten en lasten te worden verwerkt.

Relevante regelgeving

BW 2:384 lid 5 (Waarderingsgrondslagen) en RJ 610.106a

Toelichting

Indien het pensioenfonds ervoor heeft gekozen om per 1 januari 2025 in te varen naar het nieuwe pensioenstelsel, dan is dit in de jaarrekening 2024 als een gebeurtenis na balansdatum opgenomen. Hierbij gold het invaarmoment als een gebeurtenis na balansdatum die geen nadere informatie gaf over de feitelijke situatie op balansdatum (RJ 160.206). het is de visie van KPMG dat het effect van het invaren in de jaarrekening van het daarop volgende dient te worden opgenomen.

Inrichting van de jaarrekening (RJ 610.106a)

Het pensioenfonds voert zowel een regeling voor risico van pensioenfonds en een regeling voor risico deelnemer uit. De aanspraken in de regeling voor risico van het pensioenfonds zijn ondergebracht in een te onderscheiden financieel geheel. Voor deze gescheiden vermogens worden de balans, staat van baten en lasten en het kasstroomoverzicht per regeling gepresenteerd. Hierbij is eveneens een totaal kolom gepresenteerd.

Het van toepassing zijn van twee regeling is het gevolg van het invaren van een deel van de regeling naar de Wtp. Per 1 januari 2025 heeft het pensioenfonds de pensioenaanspraken ingevaren naar het nieuwe pensioenstelsel. Hieronder is het verloop van het aanwezige pensioenvermogen opgenomen, op het moment van invaren, naar de verschillende componenten. Het aanwezige pensioenvermogen betreft hierbij de som van het eigen vermogen van het pensioenfonds en de voorziening pensioenverplichtingen per 1 januari 2025. Het resterende bedrag betreft het beschikbare vermogen dat gealloceerd wordt aan de pensioenvermogens van de individuele deelnemers binnen het fonds.

	EUR
Aanwezig pensioenvermogen op 1 januari 2025	
-/-Minimaal vereist vermogen	
-/-Operationele reserve	
-/-Solidariteitsreserve of risicodelingsreserve	
-/-Compensatiedepot	
-/-Voorziening operationele kosten	
-/-Overige posten	
-/-Voorziening pensioenverplichtingen voor risico-uitvoerder	
Totaal beschikbaar vermogen	

Relevante regelgeving

RJ 140.206 t/m 214 (Stelselwijziging)

Toelichting

De wijziging in de presentatie van de kostenopslag c.q. voorziening operationele kosten is van toepassing voor zowel pensioenfondsen die zijn ingevaren als pensioenfondsen die niet zijn ingevaren. De wijziging dient in de jaarrekening over boekjaar 2025 te worden verwerkt als een stelselwijziging. Dit betekent dat de vereisten uit hoofde van RJ 140 Stelselwijzigingen van toepassing zijn. Het is de verwachting van KPMG dat het mogelijk is om de stelselwijziging retrospectief te verwerken.

De overgang naar de Wtp kan ook een herziening in de wijze van bepaling van de kostenopslag c.q. voorziening operationele kosten tot gevolg hebben. Het herzien van de kostenopslag bij overgang naar de Wtp dient eveneens als stelselwijziging te worden verwerkt (visie KPMG).

Van beide situaties is een uitwerking gegeven in deze Voorbeeldjaarrekening.

Stelselwijziging voorziening operationele kosten (RJ 140.206 t/m 212)

Vanaf 1 januari 2025 verlangt RJ 610.257a dat de voorziening operationele kosten separaat wordt gepresenteerd in de balans van het pensioenfonds. Voor boekjaren tot aan deze datum werd een opslag aangehouden in de voorziening pensioenverplichtingen voor de verwachte uitgaande kasstromen die voortvloeien uit de tot de op balansdatum opgebouwde pensioenverplichtingen. Door de herziening van RJ 610 *Pensioenfondsen* wordt de voorziening operationele kosten nu separaat in het hoofdoverzicht gepresenteerd. De stelselwijziging is retrospectief verwerkt vanaf 1 januari 2024.

De stelselwijziging is verwerkt door de in de voorziening pensioenverplichtingen aangehouden opslag voor uitvoeringskosten separaat in het hoofdoverzicht weer te geven. De totale omvang van de verplichting richting deelnemers is niet gewijzigd als gevolg van de stelselwijziging. Het doorvoeren van de stelselwijziging heeft hiermee geen invloed gehad op de omvang van het eigen vermogen en het saldo van baten en lasten.

Stelselwijziging voorziening operationele kosten (RJ 140.206 t/m 212)

Vanaf 1 januari 2025 heeft zich een wijziging voorgedaan in de bepaling van de opslag voor excassokosten en de voorziening operationele kosten. Voor boekjaren tot aan deze datum werd een opslag aangehouden in de voorziening pensioenverplichtingen voor de verwachte uitgaande kasstromen die voortvloeien uit de tot de op balansdatum opgebouwde pensioenverplichtingen. Door het invaren van de voormalige FTK-regeling naar het Wtp-stelsel, zijn de veronderstellingen en methoden voor het bepalen van de kostenopslag in de voorziening operationele kosten herzien. De stelselwijziging is retrospectief verwerkt in de jaarrekening en heeft de volgende invloed op het eigen vermogen en saldo van baten en lasten van het voorgaande boekjaar: ....

Relevante regelgeving

BW 2:384 lid 5 (Waarderingsgrondslagen), BW 2:362 lid 6, BW 2:363 lid 5 en RJ 150.201 t/m 206 (Foutherstel)

Foutherstel

Indien een materiële fout na de vaststelling van de jaarrekening wordt geconstateerd, dan wordt deze middels een retrospectieve verwerking hersteld. Dit houdt in dat het eigen vermogen aan het einde van het voorafgaande boekjaar wordt herrekend alsof de fout niet heeft plaatsgevonden. Het verschil tussen het eigen vermogen aan het einde van het voorafgaande boekjaar voor en na herrekening, wordt vervolgens verwerkt als een rechtstreekse mutatie van het eigen vermogen aan het begin van het huidige boekjaar.

De bate of last als gevolg van een eventueel herstel van een niet-materiële fout wordt verwerkt in de staat van baten en lasten van het huidige boekjaar.

Het pensioenfonds heeft in de jaarrekening van het huidige boekjaar geen foutherstel toegepast.

[Indien er sprake is van een materiële fout, dan dient dit in de toelichting vermeld te worden. Hierbij dient de rechtspersoon het kwantitatieve effect van het herstel van de fout te vermelden. Tevens dienen de aard en, voor zover van toepassing, de omvang van de fout vermeld te worden.]

Relevante regelgeving

BW 2:384 lid 5 (Waarderingsgrondslagen)

4 Specifieke grondslagen

Beleggingen voor risico pensioenfondsen (RJ 610.202, RJ 610.203, RJ 610.204, RJ 610.205, RJ 610.206, RJ 610.209, RJ 213, RJ 226 en RJ 290)

Algemeen

De beleggingen worden gewaardeerd op actuele waarde. Slechts indien de actuele waarde van een belegging niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs.

Participaties in beleggingsinstellingen die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor dat soort beleggingen.

Beleggingen voor risico pensioenfondsen en voor risico deelnemers worden op dezelfde wijze gewaardeerd.

Lopende interestposities uit hoofde van beleggingen worden *[verantwoord als onderdeel van de marktwaarde van de betreffende beleggingscategorie / separaat gepresenteerd onder de overige vorderingen.]*

Vastgoedbeleggingen

Beleggingen in direct vastgoed worden gewaardeerd tegen de actuele waarde, zijnde de reële waarde per balansdatum, gebaseerd op door onafhankelijke deskundigen verrichte taxaties. De gehele directe vastgoedportefeuille wordt jaarlijks door deze deskundigen getaxeerd. Indien daartoe aanleiding is, dan wordt bij de waardering rekening gehouden met de feitelijke verhuursituatie en/of renovatieactiviteiten. Resultaten door wijzigingen in reële waarde worden in de staat van baten en lasten verantwoord.

Beursgenoteerde (indirecte) vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. Niet-beursgenoteerde (indirecte) vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd tegen de actuele waarde welke is bepaald *[invullen op basis van fondsspecifieke omstandigheden]*.

Onroerend goed in ontwikkeling wordt gewaardeerd op basis van gedane uitgaven, inclusief bouwrente, waarbij wordt getoetst of die uitgaven tot waardewijzigingen leiden². Na oplevering worden (her)ontwikkelde objecten naar actuele waarde geherwaardeerd. Objecten in het boekjaar verkocht maar met levering in het volgende boekjaar, zijn niet als verkoop in het boekjaar verantwoord.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers.

De actuele waarde van niet-beursgenoteerde aandelen en participaties in beleggingsfondsen is bepaald *[invullen op basis van fondsspecifieke omstandigheden]*.

² Bij waardering op verkrijgings- of vervaardigingsprijzen dient afgewaardeerd te worden tot actuele waarde per kasstroomgenererende eenheid, indien deze lager is dan de boekwaarde.

Relevante regelgeving

BW 2:384 lid 5 (Waarderingsgrondslagen)

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoersen.

Indien vastrentende waarden of participaties in beleggingsinstellingen niet beursgenoteerd zijn, dan vindt waardebeoordeling plaats op basis van de geschatte toekomstige nettokasstromen (rente en aflossingen) die uit de beleggingen zullen voortvloeien, contant gemaakt tegen de ultimo boekjaar geldende marktrente en rekening houdend met het risicoprofiel (kredietrisico; oninbaarheid) en de looptijden.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd op reële waarde. Derivaten die worden verhandeld op een actieve markt, worden gewaardeerd op basis van de relevante marktnoteringen. Wanneer derivaten niet op een actieve markt worden verhandeld, worden deze gewaardeerd op basis van afgeleide marktnoteringen. Als deze afgeleide marktnoteringen niet beschikbaar zijn, wordt de waarde bepaald met behulp van marktconforme waarderingsmodellen.

Overige beleggingen

[Niet nader uitgewerkt. Deze post dient op basis van fondsspecifieke omstandigheden te worden uitgewerkt.]

Tijdelijk verkochte beleggingen en bruikleen van beleggingen

Tijdelijk verkochte activa blijven, mits wederinkoop is overeengekomen, in de balans van het verkopende pensioenfonds opgenomen (zogenoemde repo-transacties). Het pensioenfonds behoudt het economisch eigendom. Tegenover de als actief opgenomen ontvangen liquiditeiten, samenhangend met vorenbedoelde tijdelijke verkoop, wordt de terugkoopverplichting in de balans als schuld verantwoord.

Bij het in bruikleen geven van beleggingen (security-lendingtransacties) behoudt het pensioenfonds het economisch eigendom.

Als zekerheid (onderpand) ontvangen geldmiddelen in het kader van bovengenoemde transacties, worden opgenomen onder beleggingen. Indien als onderpand ontvangen geldmiddelen zijn herbelegd, dan worden deze beleggingen opgenomen onder de desbetreffende beleggingencategorie. De schuld uit hoofde van de ontvangen zekerheden is opgenomen onder de overige schulden. Indien als zekerheid beleggingen in plaats van liquiditeiten zijn ontvangen, dan worden deze beleggingen en de daarmee samenhangende verplichtingen niet in de balans van het pensioenfonds opgenomen. Alle hieruit voortvloeiende baten en lasten worden volgens het toerekenbeginsel over de looptijd van de desbetreffende transacties verantwoord onder de rentebaten of -lasten in de staat van baten en lasten.

Beleggingen voor risico deelnemers (RJ 610.216)

Beleggingen voor risico deelnemers betreffen beleggingen waarbij het beleggingsrisico niet bij het pensioenfonds ligt. Hieronder worden ook de beleggingen verantwoord die voortvloeien uit de flexibele premieovereenkomst en de solidaire premieovereenkomst, die bedoeld zijn voor de financiering van uitkeringen en ter afdekking van de bestemmingsfondsen en overige reserves. De grondslagen voor de waardering van de beleggingen voor risico deelnemers zijn gelijk aan de grondslagen die voor de beleggingen voor risico pensioenfonds worden aangehouden *[of toelichten waar dit afwijkt]*.

Relevante regelgeving

BW 2:384 lid 5 (Waarderingsgrondslagen)

Toelichting

Uitgaande herverzekeringspremies worden verantwoord in de periode waarop de herverzekering betrekking heeft.

Herverzekeringsdeel technische voorziening (RJ 610.224)

Vorderingen uit herverzekeringscontracten op risicobasis worden verantwoord op het moment dat de verzekerde gebeurtenis zich voordoet. Bij de waardering worden de herverzekerde uitkeringen contant gemaakt tegen de rentetermijnstructuur, onder toepassing van de actuariële grondslagen van het pensioenfonds. Vorderingen uit herverzekeringscontracten die classificeren als garantiecontracten, worden gelijkgesteld aan de hiertegenover staande voorziening voor pensioenverplichtingen. Vorderingen uit herverzekeringscontracten die classificeren als kapitaalcontracten, worden gewaardeerd voor de waarde van het verzekerde risico op basis van de grondslagen van het contract³. Bij de waardering van de vorderingen wordt rekening gehouden met de kredietwaardigheid van de herverzekeraar (afslag voor kredietrisico)⁴.

Vorderingen uit hoofde van winstdelingsregelingen in herverzekeringscontracten worden verantwoord op het moment van toekenning door de herverzekeraar.

De waardering en presentatie van beleggingsdepots gekoppeld aan kapitaalcontracten zijn overeenkomstig de grondslagen voor beleggingen.

Deelnemingen (RJ 214)

Kapitaalbelangen die worden gehouden voor duurzame verbondenheid met het pensioenfonds worden gerubriceerd als deelneming.

[Niet nader uitgewerkt.]

Immateriële vaste activa (RJ 210)

[Niet nader uitgewerkt.]

Materiële vaste activa (RJ 212)

[Niet nader uitgewerkt.]

Vorderingen en overlopende activa (RJ 222 en RJ 224)

Vorderingen en overlopende activa worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden vorderingen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien er geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen indien er sprake is van oninbaarheid.

Overige activa

[Niet nader uitgewerkt.]

³ Indien er sprake is van een separaat depot, dan is deze waarde de 'restwaarde'.

⁴ De afslag wordt bepaald op basis van de spread en/of rating van de verzekeraar. Hierbij kan een verschil optreden ten opzichte van de waarde voor prudentieel toezicht.

Relevante regelgeving

BW 2:384 lid 5 (Waarderingsgrondslagen)

Stichtingskapitaal en reserves (RJ 610.234)

Het eigen vermogen van het pensioenfonds bestaat uit het stichtingskapitaal, reserves en bestemmingsfondsen. Het eigen vermogen wordt bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle activa en verplichtingen, inclusief technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen zijn verwerkt in de balans. Op basis van de Pensioenwet (PW) moet minimaal een toetsvermogen van circa 5% van de voorziening pensioenverplichtingen aangehouden worden.

De som van het stichtingskapitaal en de reserves vormt het totale toetsvermogen. Bestemmingsfondsen zijn geen onderdeel van het stichtingskapitaal of de reserves. De grondslagen voor de verschillende componenten van het eigen vermogen worden hieronder nader toegelicht.

Stichtingskapitaal

Het stichtingskapitaal vormt het initiële vermogen dat bij oprichting van de stichting is ingebracht en dient als financiële basis voor de uitvoering van de doelstellingen van de stichting, waarbij het intact blijft tenzij anders is bepaald in de statuten.

Wettelijke reserves

Reserves die moeten worden aangehouden volgens de wettelijke voorschriften om de financiële gezondheid en stabiliteit van het fonds te waarborgen. Deze reserves dienen als buffer om de verplichtingen van het pensioenfonds, onder ongunstige marktomstandigheden, te kunnen blijven nakomen.

Statutaire reserves

Reserves die volgens de statuten van een het pensioenfonds worden gevormd en voor gedefinieerde doeleinden worden gehouden.

Bestemmingsreserves

Reserves die zijn gecreëerd voor een specifiek doel of specifieke bestemming, zoals vastgelegd door het fondsbestuur. Deze reserves kunnen worden gebruikt om bepaalde toekomstige verplichtingen of uitgaven te dekken.

Overige reserves

Reserves die niet specifiek zijn toegewezen aan een vooraf bepaald doel. Ze worden aangehouden om de algehele financiële stabiliteit van het fonds te verbeteren en kunnen flexibel worden ingezet om diverse behoeften en verplichtingen van het fonds te ondersteunen.

Bestemmingsfondsen (RJ 610.239a-c)

De bestemmingsfondsen zijn het deel van het eigenvermogen dat wordt afgezonderd, omdat daaraan door de sociale partners een beperkte bestedingsmogelijkheid is gegeven. Deze fondsen zijn alleen van toepassing op pensioenfondsen met een Wtp-regeling en kunnen voortkomen uit de flexibele premieovereenkomst of solidaire premieovereenkomst. Bestemmingsfondsen worden separaat op de balans gepresenteerd en de mutaties in de fondsen vinden via de bestemming van het saldo van baten en lasten plaats. De bestemmingsfondsen zijn onderdeel van het totale eigen vermogen, maar zijn geen onderdeel van het toetsvermogen. De grondslagen voor de verschillende bestemmingsfondsen worden hieronder nader toegelicht:

Relevante regelgeving

BW 2:384 lid 5 (Waarderingsgrondslagen)

Solidariteitsfonds

Het solidariteitsfonds is bedoeld voor het opvangen van schokken in rendement en/of levensverwachting binnen de solidaire premieregeling. De dotaties aan dit fonds vinden plaats op basis van een vooraf afgesproken premiecomponent. Onttrekkingen aan dit fonds worden gebruikt voor het dempen van negatieve beleggingsresultaten of het financieren van solidariteitsuitkeringen.

Risicodelingsfonds

Het risicodelingsfonds wordt ingezet om risico's zoals langlevensrisico of arbeidsongeschiktheid collectief te dragen. De opbouw en aanwending van dit fonds zijn vastgelegd in de uitvoeringsovereenkomst. Het fonds wordt gevoed uit premies en kan worden aangewend voor risico-gerelateerde uitkeringen.

Compensatiedepot

Het compensatiedepot is bedoeld om deelnemers te compenseren voor de overgang naar het nieuwe pensioencontract. De dotaties zijn gebaseerd op de compensatieafspraken in de uitvoeringsovereenkomst. Onttrekkingen vinden plaats op het moment dat compensatie-uitkeringen worden toegekend.

Achtergestelde leningen (RJ 610.240, RJ 290 en RJ 254)

Achtergestelde leningen worden opgenomen tegen de geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode, rekening houdend met de marktrente op het moment van afsluiten van de achtergestelde lening. In de staat van baten en lasten wordt de rentelast op basis van de effectieve-rentemethode verantwoord.

Technische voorzieningen (RJ 610.248-252, RJ 115 en RJ 252)

Voorziening pensioenverplichtingen

De voorziening pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toezeggingen tot) toeslagen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of toeslagen op de opgebouwde pensioenaanspraken worden verleend. Alle per balansdatum bestaande besluiten tot toeslagverlening (ook voor besluiten na balansdatum voor zover er sprake is van ex-antecondities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen wordt tevens rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit, op basis van de contante waarde van premies waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Relevante regelgeving

BW 2:384 lid 5 (Waarderingsgrondslagen), RJ 610.257a

De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen:

- Sterftetekansen: AG-prognosetafels 2024 met/zonder ervaringssterfte op basis van fondsspecifieke correctiefactoren.
- (On)bepaald partnersysteem.
- Voor partnerpensioen is aangenomen dat de vrouwelijke partner x jaar jonger is dan de verzekerde man en de mannelijke partner x jaar ouder dan de verzekerde vrouw.
- Incurred but not reported (IBNR) voor de toekomstige ziektegevallen.
- Het nabestaandenpensioen is op risicobasis herverzekerd. Er vindt geen opbouw plaats.
- Bij de bepaling van de premievrije pensioenopbouw voor arbeidsongeschikte deelnemers is uitgegaan van een revalidatiekans van [...]. Er wordt [wel/geen] rekening gehouden met toekomstige salarisstijgingen met betrekking tot de premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid.

Voorziening operationele kosten (RJ 610.257a)

De voorziening operationele kosten omvat de kosten die gepaard gaan met het doen van toekomstige pensioenuitkeringen. De voorziening voor operationele kosten wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum te verrichten pensioenuitkeringen.

Overige technische voorzieningen (RJ 610.258)

Onder het hoofd 'Overige technische voorzieningen' worden voorzieningen opgenomen voor met de pensioenverplichtingen samenhangende risico's voor zover niet opgenomen in de berekening van de pensioenvoorziening, bijvoorbeeld arbeidsongeschiktheidsuitkeringen, rendementsgarantie pensioenverplichtingen voor risico deelnemer of overige uitkeringen. Bij de bepaling van de voorziening voor arbeidsongeschiktheid wordt rekening gehouden met de toekomstige schadelast voor zieke deelnemers op balansdatum die naar verwachting arbeidsongeschikt zullen worden verklaard. Met betrekking tot deze laatste categorie wordt de verplichting geschat op basis van ervaringscijfers.

Relevante regelgeving

BW 2:384 lid 5 (Waarderingsgrondslagen)

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers (RJ 610.264)

Onder de voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers zijn de verplichtingen verantwoord waarvan de deelnemers contractueel het beleggingsrisico dragen. De verplichtingen die voortkomen uit de flexibele premieovereenkomst en de solidaire premieovereenkomst worden ook onder de pensioenverplichtingen voor risico deelnemers verantwoord.

De waardering van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers wordt bepaald door de waardering van de tegenover deze voorzieningen aangehouden beleggingen.

Overige voorzieningen (RJ 252)

Onder de overige voorzieningen worden verantwoord *[niet verder uitgewerkt]*.

Langlopende schulden

Onder de langlopende schulden en terugbetalingsverplichtingen worden verantwoord *[niet verder uitgewerkt]*.

Overige schulden en overlopende passiva (RJ 254)

Overige schulden en overlopende passiva worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien er geen sprake is van transactiekosten).

Relevante regelgeving

BW 2:384 lid 5 (Waarderingsgrondslagen), 133a PW (Beleidsdekkingsgraad) en 133b PW (Reële dekkingsgraad)

Toelichting

In het nieuwe pensioenstelsel bepaalt de dekkingsgraad niet langer of pensioenrechten worden verhoogd of verlaagd. De relevantie van de dekkingsgraad neemt hiermee af. Alleen voor fondsen die niet invaren naar het nieuwe stelsel blijft de dekkingsgraad een graadmeter.

Dekkingsgraad (RJ 610.239)

Dekkingsgraad (op basis van de grondslagen van de jaarrekening) wordt gedefinieerd als pensioenvermogen/ technische voorzieningen.

Bij het berekenen van de reële dekkingsgraad van het fonds wordt ten behoeve van deze berekening de voorziening pensioenverplichtingen herrekend, rekening houdend met de verwachte loon- en prijsinflatie.

De beleidsdekkingsgraad van een pensioenfonds is de gemiddelde dekkingsgraad van de twaalf maanden voorafgaand aan het moment van vaststelling (*artikel 133a PW*).

Premiebijdragen risico pensioenfonds (RJ 610.308)

Premiebijdragen zijn aan de periode toegerekend waarop zij betrekking hebben en waarin de arbeidsprestatie geleverd is. De premie wordt berekend op basis van het pensioenreglement. Op basis van extrapolatie vindt een schatting plaats voor zover de van werkgevers te ontvangen informatie niet is verkregen. De premiebijdragen bestaan uit de feitelijke premie op basis van het reglement en een overlopende post inzake bijschatting voor nog te ontvangen premie over het boekjaar.

Premiebijdragen risico deelnemers (RJ 610.308)

Premiebijdragen zijn aan de periode toegerekend waarop zij betrekking hebben en waarin de arbeidsprestatie geleverd is. Voor pensioenfondsen met een premieovereenkomst (zowel onder het FTK als onder de Wtp) geldt dat de ontvangen premiebijdragen en de resultaten op beleggingen voor risico deelnemers niet bijdragen aan het resultaat van het pensioenfonds. Deze bijdragen kunnen wel een vergoeding voor kosten bevatten.

Beleggingsresultaten risico pensioenfonds (RJ 610.313 t/m RJ 610.317)

Beleggingsresultaten zijn aan de periode toegerekend waarop zij betrekking hebben. Directe en indirecte resultaten en aan de verslaggevingsperiode toe te rekenen (gefactureerde of nog te factureren) kosten van beleggingen, worden afzonderlijk gepresenteerd. Gerealiseerde en ongerealiseerde waardeontwikkeling van beleggingen worden in de staat van baten en lasten verwerkt. Onder de directe resultaten worden opbrengsten uit rente, dividend en dergelijke gepresenteerd. Dividend wordt op het moment van betaalbaarstelling verantwoord. Waardeveranderingen zijn indirecte beleggingsresultaten en worden aan de periode toegerekend waarin zij optreden.

Beleggingsresultaten risico deelnemers

Beleggingsresultaten zijn aan de periode toegerekend waarop zij betrekking hebben. Directe en indirecte resultaten en aan de verslaggevingsperiode toe te rekenen (gefactureerde of nog te factureren) kosten van beleggingen, worden afzonderlijk gepresenteerd. Gerealiseerde en ongerealiseerde waardeontwikkeling van beleggingen worden in de staat van baten en lasten verwerkt. Onder de directe resultaten worden opbrengsten uit rente, dividend en dergelijke gepresenteerd. Dividend wordt op het moment van betaalbaarstelling verantwoord. Waardeveranderingen zijn indirecte beleggingsresultaten en worden aan de periode toegerekend waarin zij optreden.

Relevante regelgeving

BW 2:384 lid 5 (Waarderingsgrondslagen)

Overige baten

Overige baten zijn aan de periode toegerekend waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen worden in de staat van baten en lasten opgenomen in de periode waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten worden in de staat van baten en lasten opgenomen in de periode waarop zij betrekking hebben.

Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor rekening pensioenfonds

De mutaties in de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds hebben betrekking op *[pensioenopbouw, toeslagverlening, rentetoevoeging, onttrekking pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten, wijzigingen in actuariële uitgangspunten en het actualiseren van overlevingskansen, wijzigingen uit hoofde van rechten en overige wijzigingen]*. Deze mutaties worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

Mutatie voorziening operationele kosten

De mutaties in de voorziening operationele kosten heeft betrekking op *[toevoegingen, onttrekkingen en/of wijzigingen in actuariële veronderstellingen]*. Deze mutaties worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

Relevante regelgeving

BW 2:384 lid 5 (Waarderingsgrondslagen)

Mutatie overige technische voorzieningen

De mutatie in de overige technische voorzieningen heeft betrekking op *[onverdiende premiebijdrage voor nieuwe ziektegevallen, indexering, rentetoevoeging, onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten, wijziging marktrente en overige mutaties]*. Deze mutaties worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers

De mutatie in de voorziening heeft betrekking op *[ontvangen premiebijdragen, overdrachtssommen van overgenomen pensioenverplichtingen, beleggingsresultaten voor risico deelnemers, toedeling van actuariële resultaten, expiratiekapitalen, overdrachtssommen van overgedragen pensioenverplichtingen en ingehouden kosten]*. Deze mutaties worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

Saldo overdracht van rechten

Waardeoverdrachten worden in de staat van baten en lasten opgenomen op het moment van overdracht van de pensioenverplichtingen.

Overige lasten

Overige lasten zijn aan de periode toegerekend waarop zij betrekking hebben.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is volgens de directe methode opgesteld. Onder geldmiddelen wordt conform de definitie in RJ 360 verstaan alle liquide middelen evenals ... . Alle ontvangsten en uitgaven worden hierbij als zodanig gepresenteerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en kasstromen uit beleggingsactiviteiten.

Relevante regelgeving

RJ 610.202 (Beleggingen)

Toelichting

Het invaren van de pensioenregeling naar de WTP betreft een collectieve waardeoverdracht tussen de regeling voor risico van het pensioenfonds en de regeling voor risico deelnemer. Het is de visie van KPMG dat de overdracht van de beleggingen tussen de twee regeling als aparte regel in het mutatieoverzicht van de beleggingen dient te worden weergegeven.

5 Beleggingen voor risico pensioenfonds

De mutaties in de beleggingen zijn als volgt:

	Vastgoed-beleggingen	Aandelen	Vast-rentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Stand per 1 januari 2025						
Aankopen/verstrekkingen						
Verkopen/aflossingen						
Overige mutaties						
Herwaardering						
	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>
Stand per 31 december 2025	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>
Schuldpositie derivaten (credit)						<u> </u>
Stand per 31 december 2025 (na herrubricering schuldpositie derivaten naar overige schulden)						<u> </u>

	Vastgoed-beleggingen	Aandelen	Vast-rentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Stand per 1 januari 2024						
Aankopen/verstrekkingen						
Verkopen/aflossingen						
Overige mutaties						
Herwaardering						
	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>
Stand per 31 december 2024	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>
Schuldpositie derivaten (credit)						<u> </u>
Stand per 31 december 2024 (na herrubricering schuldpositie derivaten naar overige schulden)						<u> </u>

Voor de meerderheid van de beleggingen is sprake van objectief vast te stellen frequente marktnoteringen. Voor bepaalde beleggingen zijn deze niet beschikbaar en vindt waardering plaats op basis van waarderingsmodellen en - technieken, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten en het gebruik van schattingen.

Relevante regelgeving

RJ 610.202 (Beleggingen) en RJ 290.916

Toelichting

Voor het bepalen van de marktwaarde van een belegging is het van belang dat er bij beursgenoteerde beleggingen sprake is van een actieve markt. De handelbaarheid kan worden beperkt door een tekortschietende vraag of door beperkingen die zijn opgelegd aan handelbaarheid. Indien er geen sprake (meer) is van een actieve markt, dan zal het fonds een eigen waardering van de belegging moeten opstellen en is classificatie van deze belegging als 'niveau 1' niet langer mogelijk. Afhankelijk van de toegepaste methode zal deze belegging dan als 'niveau 2' of 'niveau 3' worden ingedeeld.

Als voor de waardering en classificatie van beleggingsproducten gebruik wordt gemaakt van opgaven van tegenpartijen, zal veelal aanvullend onderzoek nodig zijn om een juiste indeling van de beleggingen naar niveaus te valideren.

Voor een nadere invulling van het hiernaast weergegeven overzicht, kan ook aansluiting worden gezocht met de zogenoemde Fair Value Hierarchy zoals opgenomen in IFRS 13. Ook een indeling op basis van RJ 290.916 (met de categorieën genoteerde marktprijzen, onafhankelijke taxaties, nettocontantewaardeberekeningen of overige methoden) is in de praktijk gangbaar.

Schattingen van de actuele waarde zijn een momentopname, gebaseerd op de marktomstandigheden en de beschikbare informatie over het financiële instrument. Deze schattingen zijn van nature subjectief en bevatten onzekerheden en een significante oordeelsvorming (bijvoorbeeld rentestand, volatiliteit, schatting van kasstromen, etc.) en kunnen daarom niet met precisie worden vastgesteld.

Op basis van deze verscheidenheid en gradaties in waarderingmethoden, dienen de beleggingen te worden ingedeeld naar drie verschillende waarderingniveaus:

- Niveau 1:** De waarde van de belegging is gebaseerd op direct waarneembare marktnoteringen van identieke beleggingen in een actieve markt.
- Niveau 2:** De actuele waarde wordt vastgesteld aan de hand van waarderingmodellen waarin gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata.
- Niveau 3:** De waarde wordt vastgesteld met waarderingmodellen waarin niet gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata.

Op basis van deze indeling kan de beleggingsportefeuille als volgt worden samengevat:

Per 31 december 2025	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal
	EUR	EUR	EUR	EUR
Vastgoedbeleggingen				
Directe beleggingen (niet via fondsen)				
Indirecte beleggingen (via fondsen)				
In ontwikkeling				
	=====	=====	=====	=====
Aandelen				
Aandelen				
Private equity				
Indirecte beleggingen (via fondsen)				
	=====	=====	=====	=====
Vastrentende waarden				
Staatsobligaties				
Bedrijfsobligaties				
Leningen op schuldbekentenis				
Hypothecaire leningen				
Deposito's				
Inflation linked bonds				
Indirecte beleggingen (via fondsen)				
	=====	=====	=====	=====
Derivaten				
	=====	=====	=====	=====
Overige beleggingen				
<i>[onderverdeling niet verder uitgewerkt]</i>				
	=====	=====	=====	=====
Totaal	=====	=====	=====	=====

Relevante regelgeving

RJ 610.202 (Beleggingen) en RJ 290.916

Per 31 december 2024	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal
	EUR	EUR	EUR	EUR
Vastgoedbeleggingen				
Directe beleggingen (niet via fondsen)				
Indirecte beleggingen (via fondsen)				
In ontwikkeling				
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Aandelen				
Aandelen				
Private equity				
Indirecte beleggingen (via fondsen)				
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Vastrentende waarden				
Staatsobligaties				
Bedrijfsobligaties				
Leningen op schuldbekentenis				
Hypothecaire leningen				
Deposito's				
Inflation linked bonds				
Indirecte beleggingen (via fondsen)				
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Derivaten				
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Overige beleggingen				
<i>[onderverdeling niet verder uitgewerkt]</i>				
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Totaal	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

Relevante regelgeving

RJ 610.202 (Beleggingen) en RJ 213.507 (Vastgoedbeleggingen)

Toelichting

RJ 610.208 en 230 bieden een keuze voor de presentatie van vorderingen en schulden en liquiditeiten die betrekking hebben op beleggingstransacties, of worden aangehouden voor beleggingstransacties. Deze vorderingen, schulden en liquiditeitsposities mogen worden gepresenteerd als onderdeel van de betreffende beleggingscategorie of dienen te worden opgenomen onder de overige vorderingen en schulden. In deze Voorbeeldjaarrekening is de laatste variant weergegeven. In de praktijk dient een eenduidige en consistente keuze voor alle beleggingscategorieën te worden gehanteerd.

Indien er sprake is van significante indirecte beleggingen via beleggingsfondsen, dan is een nadere toelichting op de financiële positie en/of risico's van dit beleggingsfonds in de jaarrekening van het pensioenfonds onzes inziens noodzakelijk, op basis van het 'look-through'-principe. Niet alleen is dergelijke informatie van belang voor de lezer van de jaarrekening als onderdeel van risicotoelichtingen, bijzondere aspecten en risico's in deze beleggingsfondsen dienen ook aanleiding te geven voor (aanvullende) solvabiliteitsbuffers van het fonds (visie KPMG).

Indien het fonds gebruikmaakt van fysieke of synthetische Exchange Traded Funds (ETF's), dan dient een nadere toelichting hierop te worden overwogen (visie KPMG).

Eveneens achten wij het wenselijk (visie KPMG) dat een toelichting wordt opgenomen voor de aard van de beleggingsfondsen ('fund-to-fund'-beleggingen).

[Tevens cijfers ter vergelijking opnemen; de regel 'Indirecte beleggingen (via beleggingsfondsen)' dient nader te worden onderverdeeld, bijvoorbeeld op basis van de indeling van de directe beleggingen.]

Ten opzichte van 2024 is het aandeel in niveau 3-waarderingen aanzienlijk *[afgenomen/toegenomen]*. Deze *[afname/toename]* wordt, behalve door waardeontwikkeling (EUR ...), veroorzaakt door een verschuiving in 2025 van beleggingen van niveau 1 naar niveau 3 als gevolg van ... . Het bestuur heeft de actuele waarde van deze beleggingen geschat met behulp van ... .

De belangrijkste gehanteerde methoden en veronderstellingen voor het schatten van de reële waarde van financiële instrumenten zijn ... . Hierbij zijn op balansdatum de volgende rentevoeten gehanteerd:

	2025	2024
	%	%
Vastrentende waarden		
Derivaten		
Vorderingen		

Vastgoedbeleggingen

In de vastgoedportefeuille is opgenomen een kantoorpand ter waarde van EUR ... (31 december 2024: EUR ...), dat momenteel wordt verhuurd aan *[de sponsor]*. Met betrekking tot de vrije verhandelbaarheid door het fonds gelden geen restricties.

De belangrijkste gehanteerde methoden en veronderstellingen voor het schatten van de reële waarde van de vastgoedbeleggingen zijn ... .

..% van het directe vastgoed is getaxeerd door onafhankelijke, beëdigde taxateurs, ..% is intern getaxeerd.

In de portefeuille is een bedrag van EUR ... (31 december 2024: EUR ...) aan herontwikkeling begrepen. Voor een bedrag van EUR ... (31 december 2024: EUR ...) heeft het pensioenfonds alleen het economisch eigendom van het vastgoed.

Relevante regelgeving

RJ 610.202 (Beleggingen) en RJ 226.201 t/m 205 (Effecten)

Toelichting

RJ 610.208 en 230 bieden een keuze voor de presentatie van vorderingen en schulden en liquiditeiten die betrekking hebben op beleggingstransacties, of worden aangehouden voor beleggingstransacties. Deze vorderingen, schulden en liquiditeitsposities mogen worden gepresenteerd als onderdeel van de betreffende beleggingscategorie of dienen te worden opgenomen onder de overige vorderingen en schulden. In deze Voorbeeldjaarrekening is de laatste variant weergegeven. In de praktijk dient een eenduidige en consistente keuze voor alle beleggingscategorieën te worden gehanteerd.

Aandelen

De aandelen zijn voor ..% belegd in mature markets (2024: ..%) en voor ..% in emerging markets (2024: ..%).

Vastrentende waarden

De landenspecificatie van de staatsobligaties is als volgt:

	31 dec. 2025	31 dec. 2024
	EUR	EUR
Nederland		
Duitsland		
Frankrijk		
...		
...		
...		
	<hr/>	<hr/>
Totaal	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

Relevante regelgeving

RJ 610.202 (Beleggingen), RJ 226.201 t/m 205 (Effecten) en RJ 290.510 t/m 513 (Derivaten)

Toelichting

Indien er sprake is van contracten met een grote omvang, dan kan een fonds ervoor kiezen in de specificatie van de derivaten de individuele contracten en tegenpartijen te vermelden (visie KPMG).

Voor collateral kan een nadere toelichting nodig zijn omtrent de kwaliteit, waardeontwikkeling en/of tegenpartijen. Het ontvangen collateral wordt gewaardeerd op basis van de marktwaarde ultimo boekjaar volgens dezelfde waarderingsgrondslagen als die gelden voor beleggingen. Indien de waarde van het ontvangen collateral lager is dan de waarde van de uitgeleende stukken, dan dient dit feit (en eventuele (genomen) maatregelen) naar onze mening te worden toegelicht (visie KPMG).

Ontvangen en verstrekte zekerheden uit hoofde van derivaten mogen uitsluitend worden gesaldeerd voor zover is voldaan aan de vereisten voor salderen volgens RJ 115 (Criteria voor opname en vermelding van gegevens). Doorgaans zal hier geen sprake van zijn.

Derivaten

Voor de uitvoering van het beleggingsbeleid maakt het fonds gebruik van financiële derivaten voor zover dit passend is. De portefeuillestructuur en het risicoprofiel, berekend inclusief de economische effecten van derivaten, dienen zich binnen de door het bestuur vastgestelde grenzen (limieten) te bevinden.

Het fonds gebruikt derivaten hoofdzakelijk om marktrisico's af te dekken. Een van de belangrijkste risico's voortvloeiend uit het gebruik van derivaten is het kredietrisico. Dit is het risico dat tegenpartijen niet aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen.

Dit risico wordt beperkt door alleen transacties aan te gaan met te goeder naam en faam bekendstaande partijen. De belangrijkste partijen hierbij zijn ... . Ook worden contracten zo veel mogelijk afgesloten op basis van standaardvoorwaarden (bijvoorbeeld conform de ISDA), zodat posities van het fonds adequaat worden afgedekt door verkregen onderpanden en zekerheden. Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de derivatenposities per 31 december:

Type contract	Contract-omvang	Saldo waarde	Positieve waarde	Negatieve waarde
2025	EUR	EUR	EUR	EUR
Valutaderivaten				
Aandelenderivaten				
Vastgoedderivaten				
Renteswaps				
Swaptions				
Kredietderivaten				
Commodityderivaten				
Overige derivaten				
Totaal				

Type contract	Contract-omvang	Saldo waarde	Positieve waarde	Negatieve waarde
2024	EUR	EUR	EUR	EUR
Valutaderivaten				
Aandelenderivaten				
Vastgoedderivaten				
Renteswaps				
Swaptions				
Kredietderivaten				
Commodityderivaten				
Overige derivaten				
Totaal				

Relevante regelgeving

RJ 600.111 t/m 114 (Securities lending, repo-transacties)

Overige beleggingen

[Niet nader uitgewerkt.]

Niet ter vrije beschikking staande activa

Als gevolg van ... staan van de beleggingen tot een bedrag van EUR ... (2024: EUR ...) niet ter vrije beschikking.

Ontvangen en verstrekte zekerheden en garanties

Voor het risico van uitgeleende gelden is voor EUR ... (2024: EUR ...) aan zekerheden ontvangen, bestaande uit ...

Voor een bedrag van EUR ... (2024: EUR ...) zijn op vastrentende waarden staatsgaranties en garanties van lokale overheden ontvangen.

In verband met de waardeontwikkeling van derivaten zijn de zekerheden ontvangen en verstrekt in de vorm van stukken en geld:

	31 december 2025	31 december 2024
	EUR	EUR
Ontvangen zekerheden:		
In stukken		
In geld		
	<hr/>	<hr/>
Totaal	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>
Verstrekte zekerheden:		
In stukken		
In geld		
	<hr/>	<hr/>
Totaal	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

Ontvangen zekerheden in de vorm van geld (liquiditeiten) zijn voor een bedrag van EUR ... herbelegd in X en verantwoord onder Y. Ontvangen zekerheden staan voor een bedrag van EUR ... niet ter vrije beschikking van het fonds.

De verstrekte zekerheden in beleggingen zijn verantwoord als beleggingen in de balans, maar staan niet ter vrije beschikking van het fonds.

[Indien relevant, dan dient een nadere detaillering van de aard en kwaliteit van de ontvangen en verstrekte zekerheden te worden opgenomen.]

Het fonds heeft verschillende maatregelen genomen om de posities in verstrekte en ontvangen zekerheden te beheersen en te monitoren. Zo stelt het fonds limieten aan tegenpartijen op totaalniveau en worden extra zekerheden bij het uitlenen van effecten (securities lending) en repo-transacties gevraagd. Bij een wijziging van de marktrente verandert de waarde van de afgesloten derivaten. Hierdoor kan het recht of de verplichting ontstaan om respectievelijk aanvullend onderpand te ontvangen of te moeten storten. Onderstaand overzicht geeft aan wat de geschatte gevolgen zijn voor de omvang van ontvangen en verstrekte zekerheden bij een wijziging van de marktrente.

Relevante regelgeving

RJ 600.111 t/m 114 (Securities lending, repo-transacties)

	Onderpand bij 1% rentedaling	Onderpand 31 dec. 2025	Onderpand bij 1% rentestijging
Onderpand ontvangen in liquiditeiten			
Onderpand betaald in liquiditeiten			
Onderpand ontvangen in de vorm van (staats)obligaties			
Onderpand betaald in de vorm van (staats)obligaties			

Tijdelijk verkochte beleggingen

Tijdelijk verkochte activa blijven, mits wederinkoop is overeengekomen, in de balans van het verkopende pensioenfonds opgenomen (zogenoemde repo-transacties). Het pensioenfonds behoudt het economisch eigendom. Tegenover de als actief opgenomen ontvangen liquiditeiten, samenhangend met de vorenbedoelde tijdelijke verkoop, wordt de terugkoopverplichting in de balans als schuld verantwoord.

Per balansdatum is een bedrag van EUR ... miljoen (2024: EUR ... miljoen) aan beleggingen tijdelijk overgedragen. Deze beleggingen staan derhalve niet ter vrije beschikking van het pensioenfonds (en zijn verantwoord als vorderingen onder beleggingsdebiteuren). De terugkoopverplichting bedraagt EUR ... miljoen (2024: EUR ... miljoen).

[Indien relevant, dan transacties nader toelichten.]

Bruikleen van beleggingen (securities lending) (RJ 290.947)

Het fonds stelt een deel van de beleggingen beschikbaar voor het in bruikleen geven van effecten (securities lending). Het pensioenfonds behoudt het economisch eigendom.

Per balansdatum is een bedrag van EUR ... miljoen (2024: EUR ... miljoen) uitgeleend in het kader van securities lending.

Ter beperking van het risico zijn zekerheden ontvangen voor:

	31 december 2025	31 december 2024
	EUR	EUR
Bruikleen van beleggingen		
In stukken		
In geld		
Totaal		

De ontvangen zekerheden in geld zijn herbelegd in ... (bijvoorbeeld geldmarktbeleggingen).

Per 31 december 2025 is de waarde van de cash funds *[hoger/lager]* dan de terugbetalingsverplichting (schulden uit hoofde van ontvangen zekerheden).

Het pensioenfonds monitort dagelijks de hoogte van de ontvangen zekerheden. Indien hiertoe aanleiding bestaat, dan worden van de tegenpartij aanvullende zekerheden gevraagd.

[Licht eveneens toe waarvoor geen zekerheden zijn ontvangen en/of wat er gebeurt bij faillissement van de tegenpartij.]

Relevante regelgeving

RJ 610.216, 216a en b (Beleggingen voor risico deelnemers)

Toelichting

Beleggingen voor risico deelnemers betreffen beleggingen waarbij het beleggingsrisico niet bij het pensioenfonds ligt. Onder de beleggingen voor risico deelnemers worden ook de beleggingen verantwoord die voortvloeien uit de flexibele premieovereenkomst en de solidaire premieovereenkomst. De beleggingen voor risico deelnemers kennen grotendeels dezelfde toelichtingsvereisten als de beleggingen voor risico pensioenfonds. Voor de beleggingen voor risico deelnemers dient een verloopoverzicht te worden opgesteld. Het pensioenfonds kan ervoor kiezen om het mutatieoverzicht op te nemen per beleggingssoort, lifecycle of per leeftijdscohort, afhankelijk van de informatienoden van het pensioenfonds en zijn stakeholders. Het pensioenfonds dient zich in de keuze voor de presentatie van beleggingen te baseren op de regeling van het pensioenfonds, zodat er inzicht wordt geboden dat in lijn is met deze pensioenregeling.

In de toelichtingen dienen de beleggingen voor risico deelnemers te worden uitgesplitst naar type regeling en dient een aansluiting te worden gemaakt tussen de beleggingen voor risico deelnemers en de pensioenverplichtingen voor risico deelnemers. Indien vanuit de pensioenovereenkomst dan wel vanuit de pensioenfondsdokumentten geen onderscheid kan worden gemaakt in de beleggingsportefeuilles die staan tegenover verplichtingen en eigen vermogenscomponenten, dan worden de beleggingen gezamenlijk gepresenteerd waarbij dient te worden toegelicht hoe het rendement van de beleggingsportefeuille wordt toegerekend aan de verschillende verplichtingen en eigenvermogenscomponenten.

6 Beleggingen voor risico deelnemers

De mutaties in de beleggingen voor risico deelnemers per regeling zijn als volgt:

	Wtp-regeling	FTK-regeling	Totaal
	EUR	EUR	EUR
Stand per 1 januari 2025			
Aankopen/verstrekkingen			
Verkopen/aflossingen			
Overige mutaties			
Herwaardering	_____	_____	_____
Stand per 31 december 2025	=====	=====	=====
Schuldpositie derivaten (credit)			_____
Stand per 31 december 2025 (na herrubricering schuldpositie derivaten naar overige schulden)			=====

	Wtp-regeling	FTK-regeling	Totaal
	EUR	EUR	EUR
Stand per 1 januari 2024			
Aankopen/verstrekkingen			
Verkopen/aflossingen			
Overige mutaties			
Herwaardering	_____	_____	_____
Stand per 31 december 2024	=====	=====	=====
Schuldpositie derivaten (credit)			_____
Stand per 31 december 2024 (na herrubricering schuldpositie derivaten naar overige schulden)			=====

Relevante regelgeving

RJ 610.216, 216a en b (Beleggingen voor risico deelnemers)

De mutaties naar type beleggingen zijn als volgt:

	Vastgoed-beleggingen	Aandelen	Vast- rentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Stand per 1 januari 2025						
Aankopen/verstrekkingen						
Verkopen/aflossingen						
Overige mutaties						
Herwaardering						
	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>
Stand per 31 december 2025	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>
Schuldpositie derivaten (credit)						<u> </u>
Stand per 31 december 2025 (na herrubricering schuldpositie derivaten naar overige schulden)						<u> </u>

	Vastgoed-beleggingen	Aandelen	Vast- rentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Stand per 1 januari 2024						
Aankopen/verstrekkingen						
Verkopen/aflossingen						
Overige mutaties						
Herwaardering						
	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>
Stand per 31 december 2024	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>
Schuldpositie derivaten (credit)						<u> </u>
Stand per 31 december 2024 (na herrubricering schuldpositie derivaten naar overige schulden)						<u> </u>

Relevante regelgeving

RJ 610.216/RJ.216a/RJ.216b (Beleggingen risico deelnemers)

De mutaties naar lifecycle zijn als volgt:

	Lifecycle X	Lifecycle Y	Lifecycle Z	Totaal
	EUR	EUR	EUR	EUR
Stand per 1 januari 2025				
Aankopen/verstrekkingen				
Verkopen/aflossingen				
Overige mutaties				
Herwaardering				
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Stand per 31 december 2025	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>
Stand per 31 december 2024	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

De mutaties naar leeftijdscohort zijn als volgt:

	xx-xx- jaar	xx-xx- jaar	xx-xx- jaar	Totaal
	EUR	EUR	EUR	EUR
Stand per 1 januari 2025				
Aankopen/verstrekkingen				
Verkopen/aflossingen				
Overige mutaties				
Herwaardering				
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Stand per 31 december 2025	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>
Stand per 31 december 2024	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

eleggingen voor risico deelnemers betreffen beleggingen waarbij het beleggingsrisico niet bij het pensioenfonds ligt. De beleggingen worden aangewend ter afdekking van de verplichtingen richting deelnemers en de verschillende componenten van het eigen vermogen. Voor een toelichting op de toebedeling van de rendementen aan deelnemers en de eigenvermogenscomponenten wordt verwezen naar de toelichting op het eigen vermogen.

Een aansluiting tussen de beleggingen voor risico deelnemers en de verplichtingen voor risico deelnemers is hieronder opgenomen.

	Wtp-regeling	FTK-regeling	Totaal
Beleggingen voor risico deelnemer			
-/- Beleggingen ter afdekking van solidariteitsfonds/risicodelingsfonds /compensatiedepot			
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Verplichtingen risico deelnemer	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

Relevante regelgeving

RJ 610.217 (Herverzekering) en RJ 610.229 (Mutatieoverzicht herverzekeringsdeel technische voorzieningen)

7 Herverzekeringsdeel technische voorzieningen

	Wtp-regeling	FTK-regeling	Totaal
	EUR	EUR	EUR
Uitgestelde herverzekerde uitkeringen			
Garantiecontracten met beleggingsdepot			
Garantiecontracten zonder beleggingsdepot			
Kapitaalcontracten zonder beleggingsdepot			
Stand per 31 december 2025			

	Wtp-regeling	FTK-regeling	Totaal
	EUR	EUR	EUR
Uitgestelde herverzekerde uitkeringen			
Garantiecontracten met beleggingsdepot			
Garantiecontracten zonder beleggingsdepot			
Kapitaalcontracten zonder beleggingsdepot			
Stand per 31 december 2024			

De uitgestelde herverzekerde uitkeringen hebben betrekking op uitkeringen uit overlijdens- en arbeidsongeschiktheids-risicoherverzekeringscontracten. Het herverzekeringscontract is afgesloten met ... . Deze verzekeraar heeft per balansdatum een credit rating van ... . Als gevolg hiervan is het bestuur van mening dat een afwaardering van EUR ... (..% afslag) op deze vordering vanwege het kredietrisico passend is. Deze afwaardering is in de waardering van de vordering verwerkt.

Bij de garantiecontracten bestaat de mogelijkheid om herverzekerde pensioenverplichtingen achter te laten bij de verzekeraar.

Met de herverzekeraar is een (technische) winstdelingsregeling overeengekomen. Het pensioenfonds krijgt ..% van de cumulatieve technische winst over de contractperiode 20XX tot 20XX. Een cumulatief technisch verlies is geheel voor rekening van de herverzekeraar. Op balansdatum bedraagt de voorwaardelijke vordering uit hoofde van winstdeling EUR ... (2024: EUR ...).

Ten aanzien van de herverzekering overige contracten gelden de volgende bepalingen bij contractbeëindiging: *[bepalingen noemen]* (RJ 610.229).

Relevante regelgeving

RJ 610.217 (Herverzekering), RJ 610.229 (Mutatieoverzicht herverzekeringsdeel technische voorzieningen), RJ 214.201 e.v. (Deelnemingen), RJ 210 (Immateriële vaste activa) en RJ 212 (Materiële vaste activa)

De mutaties ten aanzien van het herverzekeringsdeel technische voorzieningen kunnen als volgt worden samengevat:

	Wtp-regeling	FTK-regeling	Totaal
	EUR	EUR	EUR
Stand per 1 januari 2025			
Rentetoevoeging			
Wijziging marktrente			
Wijziging...			
Wijziging...			
Stand per 31 december 2025			

	Wtp-regeling	FTK-regeling	Totaal
	EUR	EUR	EUR
Stand per 1 januari 2024			
Rentetoevoeging			
Wijziging marktrente			
Wijziging...			
Wijziging...			
Stand per 31 december 2024			

8 Deelnemingen

[Niet nader uitgewerkt.]

9 Immateriële vaste activa

[Niet nader uitgewerkt.]

10 Materiële vaste activa

[Niet nader uitgewerkt.]

Relevante regelgeving

RJ 610.226, RJ 610.230 (Vorderingen en overlopende activa) en RJ 222 (Vorderingen)

Toelichting

Voor bedrijfstakpensioenfondsen is veelal sprake van een kredietrisico op de vorderingen op sponsors. Dit kan voor een fonds aanleiding zijn voor het opnemen en vermelden van een voorziening voor oninbaarheid (inclusief verloop van de voorziening voor oninbaarheid).

RJ 610.208 en 230 bieden een keuze voor de presentatie van vorderingen en liquiditeiten die betrekking hebben op beleggingstransacties of worden aangehouden voor beleggings-transacties. Deze vorderingen en liquiditeitsposities mogen worden gepresenteerd als onderdeel van de betreffende beleggingscategorie of dienen te worden opgenomen onder de overige vorderingen. In deze Voorbeeldjaarrekening is de tweede variant weergegeven. Het fonds dient een eenduidige en consistente keuze voor alle beleggingscategorieën te hanteren.

Lopende interest kan ook worden gepresenteerd als onderdeel van de marktwaarde van de vastrentende waarden onder beleggingen.

11 Vorderingen en overlopende activa

	Totaal 2025	Wtp-regeling	FTK-regeling	Totaal 2024
	EUR	EUR	EUR	EUR
Vordering op sponsor(s)				
Vordering op deelnemers				
Beleggingsdebiteuren (RJ 610.208)				
Waardeoverdrachten				
Lopende interest				
Overige vorderingen en overlopende activa				
Stand per 31 december				

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar (RJ 224.106).

Beleggingsdebiteuren (RJ 610.208)

	Totaal 2025	Wtp-regeling	FTK-regeling	Totaal 2024
	EUR	EUR	EUR	EUR
Vorderingen uit collateral management				
Nog af te wikkelen transacties				
Te vorderen dividendbelasting				
Stand per 31 december				

De vorderingen zijn opgenomen na aftrek van voorzieningen voor mogelijke oninbaarheid van EUR ... (31 december 2024: EUR ...).

De vorderingen op de herverzekeraar kunnen als volgt worden samengevat:

	Totaal 2025	Wtp-regeling	FTK-regeling	Totaal 2024
	EUR	EUR	EUR	EUR
Vordering vanuit garantiecontracten				
Vorderingen vanuit verzekering op risicobasis				
Stand per 31 december				

Relevante regelgeving

RJ 610.226, RJ 610.230 (Vorderingen en overlopende activa) en RJ 222 (Vorderingen)

12 Overige activa

	Totaal 2025	Wtp-regeling	FTK-regeling	Totaal 2024
	EUR	EUR	EUR	EUR
Liquide middelen (RJ 228/RJ 610.232)				
Overige activa				
Stand per 31 december				

Onder de liquide middelen worden opgenomen die kasmiddelen en tegoeden op bankrekeningen die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn.

[Vermelden van eventueel ongebruikte kredietfaciliteiten.]

Relevante regelgeving

RJ 610.233 en RJ 610.239a t/m c (Bestemmingsfondsen)

Toelichting

Pensioenfondsen met een Wtp-regeling die bestemmingsfondsen vormen uit hoofde van de uitvoering van de flexibele premieovereenkomst of solidaire premieovereenkomst, dienen deze bestemmingsfondsen separaat op de balans te presenteren. Bestemmingsreserves die het pensioenfonds vormt, worden in de balans uitgesplitst dan wel in één bedrag in de balans opgenomen en in de toelichting nader uitgesplitst. KPMG volgt hierin het model vanuit RJ 610. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de volgende bestemmingsfondsen:

- Solidariteitsfonds
- Risicodelingsfonds
- Compensatiedepot

Deze fondsen worden apart op de balans gepresenteerd. Het saldo van en de mutaties in deze bestemmingsfondsen worden extracomptabel verwerkt via de bestemming van het saldo van baten en lasten.

De presentatie van bestemmingsfondsen vindt plaats door deze afzonderlijk in de balans op te nemen, of als één totaalbedrag dat vervolgens in de toelichting wordt uitgesplitst. Voor elk bestemmingsfonds wordt in de toelichting, aan de hand van de uitvoeringsovereenkomst, het karakter van het fonds en de mutaties gedurende het boekjaar toegelicht en gespecificeerd. Op deze manier wordt inzichtelijk gemaakt welke middelen bestemd zijn voor specifieke doelen binnen de uitvoering van de premieovereenkomst en hoe deze gedurende het jaar hebben bewogen.

13 Stichtingskapitaal en reserves

	Stichtings- kapitaal	Wettelijke reserves	Statutaire reserves	Bestem- mings- reserves	Overige Reserves	Totaal
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Stand per 1 januari 2025						
Uit bestemming saldo van baten en lasten						
Overige						
Stand per 31 december 2025						
Stand per 1 januari 2024						
Uit bestemming saldo van baten en lasten						
Overige						
Stand per 31 december 2024						

14 Bestemmingsfondsen

Solidariteitsfonds	Totaal
	EUR
Stand per 1 januari 2025	
Mutatie via bestemming van saldo van baten en lasten	
Stand per 31 december 2025	

De mutatie via de bestemming van het saldo van baten en lasten omvat verschillende componenten. Toevoegingen zijn onder andere premiebijdragen van actieve deelnemers, welke hebben bijgedragen met een bedrag van EUR X, en een gerealiseerd overrendement uit beleggingen van EUR Y. Aan de andere kant zijn er onttrekkingen verricht om te voldoen aan het verplicht minimale overrendement, wat een bedrag van EUR Z vertegenwoordigt, alsook om de nominale waarde van pensioenuitkeringen te behouden met een onttrekking van EUR A.

Elk van deze componenten is van invloed op de totale mutatie en wordt extracomptabel bepaald, met als doel zowel de groei als de stabiliteit van het fonds te waarborgen.

Risicodelingsfonds	Totaal
	EUR
Stand per 1 januari 2025	
Mutatie via bestemming van saldo van baten en lasten	
Stand per 31 december 2025	

Relevante regelgeving

RJ 610.233 en RJ 610.239a t/m c (Bestemmingsfondsen)

De mutatie via de bestemming van het saldo van baten en lasten omvat verschillende componenten. Toevoegingen zijn onder andere premiebijdragen van actieve deelnemers, die hebben bijgedragen met een bedrag van EUR ... , en gerealiseerde meeropbrengsten uit beleggingen van EUR ... . Aan de andere kant zijn er onttrekkingen verricht om eventuele risicoverliezen te dekken, wat een bedrag van EUR ... vertegenwoordigt, en om de stabiliteit van de pensioenen te waarborgen met een onttrekking van EUR ... .

Elk van deze componenten is van invloed op de totale mutatie en wordt extracomptabel bepaald, met als doel het behoud en de stabiliteit van het fonds te waarborgen.

Compensatiedepot	Totaal
	EUR
Stand per 1 januari 2025	
Mutatie via bestemming van saldo van baten en lasten	
Stand per 31 december 2025	

De mutatie via de bestemming van het saldo van baten en lasten omvat verschillende componenten. Toevoegingen zijn onder andere compensatiepremies, die hebben bijgedragen met een bedrag van EUR ... , en extra financieringen uit beleggingen van EUR ... . Aan de andere kant zijn er onttrekkingen verricht om tekorten in compensatieclaims te dekken, wat een bedrag van EUR ... vertegenwoordigt, en om toekomstige compensatieverplichtingen te ondersteunen met een onttrekking van EUR ... .

Elk van deze componenten is van invloed op de totale mutatie en wordt extracomptabel bepaald, met als doel zowel de groei als de voorziening van het depot te waarborgen.

Relevante regelgeving

RJ 610.239 (Dekkingsgraad), 133a PW (Beleidsdekkingsgraad) en 133b PW (Reële dekkingsgraad)

Toelichting

De invoering van de Wtp heeft niet geleid tot een wijziging in het wettelijke kader rondom het eigen vermogen van pensioenfondsen. De twee solvabiliteitseisen voor pensioenfondsen blijven van toepassing. Het (minimaal) vereist eigen vermogen (MVEV) is vooral relevant als een pensioenfonds een regeling uitvoert waaruit een verplichting voor risico pensioenfonds uit voortvloeit. De contractkeuze van het fonds en de kenmerken van de regeling zijn leidend voor de solvabiliteitseisen die dienen te worden toegelicht.

Artikel 11 van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen zet uiteen hoe pensioenfondsen het MVEV dienen te bepalen. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen fondsen die beleggingsrisico lopen en fondsen die dit risico niet kennen. Daarnaast zijn er aanvullende bepalingen voor pensioenfondsen waarvan de regeling risicokapitalen bij overlijden kent of waarbij sprake is van een arbeidsongeschiktheidspensioen of premievrije opbouw bij arbeidsongeschiktheid. In deze Voorbeeldjaarrekening zijn voorbeeldteksten gegeven voor een pensioenfonds dat beleggingsrisico loopt en een pensioenfonds dat enkel een regeling voor risico deelnemers uitvoert.

De bedragen inzake het (minimaal) vereist eigen vermogen dienen in euro's te worden uitgedrukt. Dit kan worden aangevuld met percentages.

15 Dekkingsgraad, vermogenspositie en herstelplan/overbruggingsplan

De dekkingsgraad is ultimo jaar als volgt:

	2025	2024
Nominale dekkingsgraad	%	%
Reële dekkingsgraad	%	%
Beleidsdekkingsgraad	%	%

De ontwikkeling in de bovenstaande dekkingsgraden kan als volgt worden verklaard: ...

Voor het bepalen van het vereist eigen vermogen (de solvabiliteitstoets) voor de regeling voor risico pensioenfonds maakt het fonds gebruik van het standaardmodel. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van het fonds. De uitkomsten van de solvabiliteitstoets zijn opgenomen onder toelichting 24 'Risicobeheer'.

[Alternatief: Vanwege een afwijkend risicoprofiel van het fonds voor ... maakt het fonds gebruik van een intern model voor de berekening van het vereist eigen vermogen. Het gebruik van dit model is door DNB op DD-MM-20XX goedgekeurd. De belangrijkste kenmerken van het interne model zijn:]

[Het interne model levert een EUR ... hoger vereist eigen vermogen dan wanneer het standaardmodel zou zijn toegepast.]

Voor de regeling risicodeelnemer heeft het pensioenfonds separaat het MVEV bepaald. Hierbij gelden de wettelijke bepalingen voor pensioenfondsen waarbij de beheerlasten voor een periode *[van vijf jaar of minder / langer dan vijf jaar]* zijn vastgelegd. Daarnaast is er bij de bepaling van het MVEV rekening gehouden met de aanvullende bepalingen voor *[pensioenregelingen met risicokapitaal bij overlijden / arbeidsongeschiktheidspensioen / premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid]*.

Op basis hiervan bedraagt het (minimaal) vereist eigen vermogen per 31 december:

	2025	2024
	EUR	EUR
Aanwezig eigen vermogen		
Minimaal vereist eigen vermogen		
Vereist eigen vermogen		

De vermogenspositie van het pensioenfonds kan als gevolg hiervan worden gekarakteriseerd als *[dekkingstekort / reservetekort / toereikende solvabiliteit]*. Voor een nadere toelichting op de componenten van het vereist eigen vermogen wordt verwezen naar toelichting 24 'Risicobeheer'. De componenten van het (minimaal) vereist eigen vermogen zijn als volgt weergegeven:

	2025	2024
	EUR	EUR
MVEV Regeling Risico pensioenfonds		
MVEV Regeling Risico deelnemer		
Overige componenten van het MVEV		
Totaal Minimaal Vereist Eigen Vermogen		

Relevante regelgeving

RJ 610.240, RJ 290, RJ 240 ((Achtergestelde) leningen) en 138 PW (Herstelplan)

Toelichting

Voor pensioenfondsen onder het FTK geldt, indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan het vereist eigen vermogen, dat er binnen zes maanden een herstelplan ingediend moet worden bij DNB. Jaarlijks vindt een evaluatie plaats.

Pensioenfondsen die gebruikmaken van het transitie-FTK stellen geen herstelplan op, maar een jaarlijks overbruggingsplan. In het overbruggingsplan neemt het pensioenfonds op hoe het fonds waarborgt dat op het transitiemoment de invaardekkingsgraad wordt behaald. Voor zowel het herstelplan als het overbruggingsplan zijn voorbeeldteksten opgenomen in deze Voorbeeldjaarrekening.

Herstelplan (PW artikel 138 en 139)

Vanwege het *[dekkingstekort/reservetekort]* gold voor het fonds een herstelplan. Dit herstelplan is op DD-MM-20XX bij DNB ingediend en door DNB goedgekeurd.

De belangrijkste maatregelen uit het herstelplan betroffen:

- verhoging van de premie, enerzijds door afspraken in de uitvoeringsovereenkomst en anderzijds door verlaging van de rendementsverwachting. In de uitvoeringsovereenkomst is opgenomen dat de sponsor, tot een maximumpremie van ..% van de pensioengrondslag, extra premiebijdragen betaalt tot het minimaal vereist eigen vermogen is bereikt. In de periode tot het vereist eigen vermogen is bereikt, bedraagt de maximumpremie ..% van de pensioengrondslag. Vanwege onzekerheid over het verloop van het herstel en de daaraan gekoppelde bijdragen, is geen vordering op de sponsor in de jaarrekening opgenomen;
- geen toeslagverlening tot het minimaal vereist eigen vermogen is bereikt en beperkte toeslagverlening tot het vereist eigen vermogen is bereikt;
- herstel van de beleggingsrendementen;
- ...

In verband met de verbeterde financiële positie van het fonds is het herstelplan per DD-MM-20XX formeel beëindigd.

Overbruggingsplan

Het pensioenfonds heeft in 2025 een overbruggingsplan opgesteld en ingediend bij DNB. Op DD-MM-20XX heeft DNB ingestemd met het ingediende overbruggingsplan. In het overbruggingsplan heeft het bestuur beschreven welke concrete maatregelen zijn genomen waarmee het eigen vermogen binnen de looptijd van het overbruggingsplan de invaardekkingsgraad bereikt. Hierbij is rekening gehouden met toeslagverlening en de overige verplichtingen van het pensioenfonds. Het bestuur heeft ook beschreven in welke mate de externe financiële en economische ontwikkelingen invloed hebben op de financiële ontwikkeling van het pensioenfonds. Uit het overbruggingsplan blijkt ...

16 Achtergestelde leningen

Een achtergestelde lening is aangegaan met werkgever ... tegen de volgende voorwaarden: ... . De lening kan uitsluitend na toestemming van toezichthouder DNB worden afgelost.

Relevante regelgeving

126 PW en RJ 610.244 t/m 257 (Technische voorzieningen)

Toelichting

RJ 610.255 schrijft een vooraf vastgestelde indeling van het mutatieoverzicht van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds voor. In de huidige verslaggevingsstandaard is in het mutatieverloop de regel 'Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten' opgenomen. Het is de verwachting van KPMG dat met het doorvoeren van de stelselwijziging voor de voorziening operationele kosten, het aandeel van de uitvoeringskosten in de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds en het mutatieverloop gelijk zijn aan nihil. Deze mutatieregel zal daardoor in de praktijk enkel bestaan uit onttrekkingen voor pensioenuitkeringen.

17 Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

Het mutatieoverzicht (RJ 610.255) voor de voorziening voor pensioenverplichtingen is als volgt:

	2025	2024
	EUR	EUR
Stand per 1 januari		
Pensioenopbouw		
Toeslagen		
Rentetoevoeging		
Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten		
Wijziging marktrente		
Overige mutaties		
Mutatie overdrachten van rechten		
Stand per 31 december		

Ultimo boekjaar bedraagt de gemiddeld gewogen discontovoet ..% (2024: ..%).

De voorziening voor pensioenverplichtingen is naar categorieën van deelnemers als volgt samengesteld:

	2025	2024
	EUR	EUR
Actieve deelnemers		
Pensioengerechtigden		
Gewezen deelnemers		
Nettopensioenverplichtingen		
Stand per 31 december		

Relevante regelgeving

126 PW en RJ 610.244 t/m 257 (Technische voorzieningen)

Toelichting

RJ 610.251 schrijft voor dat de pensioenaanspraken en -rechten worden gewaardeerd naar het niveau dat zij op balansdatum hebben. Dit houdt in:

- dat uit een besluit tot indexatie genomen na de balansdatum op balansdatum geen verplichting voortvloeit;
- dat onvoorwaardelijke verplichtingen voortvloeiend uit besluiten die vóór balansdatum zijn genomen, worden verantwoord (ook al wordt het besluit pas in het volgend verslagjaar geëffectueerd);
- dat onvoorwaardelijke verplichtingen, voortvloeiend uit vóór balansdatum vastgestelde ex-antecondities waaraan per balansdatum wordt voldaan en waarvoor geen discretie meer is voor het bestuur van een pensioenfonds om een ander besluit te nemen, worden opgenomen.

Indien na balansdatum besluiten tot indexatie of korting worden genomen, dan dienen deze te worden toegelicht als gebeurtenis na balansdatum (als onderdeel van de jaarrekening) met vermelding van de omvang van de financiële gevolgen.

Op één plek in de jaarrekening dient het toeslagbeleid nader te worden toegelicht. Onze voorkeur gaat uit naar vermelding bij de toelichting op de (balanspost) 'Technische voorzieningen', zoals in deze Voorbeeldjaarrekening is gehanteerd.

De methode voor de berekening van de pensioenverplichtingen is zodanig toegepast dat er geen sprake is van een financieringsachterstand. Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.

Korte beschrijving van de pensioenregeling(en)

De pensioenregeling kan worden gekenmerkt als een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling met een pensioenleeftijd van 67 jaar. Jaarlijks wordt een aanspraak op ouderdomspensioen opgebouwd van ..% van de in dat jaar geldende pensioengrondslag. Tevens bestaat er recht op nabestaanden- en wezenpensioen. Jaarlijks beslist het bestuur over de mate waarin de opgebouwde pensioenaanspraken worden geïndexeerd. Overeenkomstig artikel 10 PW kwalificeert de pensioenregeling als een *luitkerings/kapitaal/premie*overeenkomst. De belangrijkste kenmerken van de regeling zijn opgenomen in het bestuursverslag op pagina x.

Pensioenopbouw

De pensioenopbouw met betrekking tot ouderdomspensioen wordt toegerekend aan de periode waarin de opbouw van pensioenrechten plaatsvindt. De verplichtingen met betrekking tot nabestaandenpensioen en arbeidsongeschiktheids-pensioen worden opgenomen in de periode waarin zij ontstaan. De (gedeeltelijk) premievrije opbouw arbeids-ongeschikten wordt ten laste van het resultaat gebracht in de periode waarin de ziekte is ontstaan.

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariële berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

Toeslagen

De toeslagen op pensioenrechten en pensioenaanspraken worden jaarlijks vastgesteld door het bestuur. Er bestaat een ambitie om jaarlijks de pensioenaanspraken en -rechten aan te passen. De daadwerkelijke toeslag in een jaar is voorwaardelijk en is afhankelijk van de hoogte van de beschikbare middelen. De toeslag bedraagt maximaal de stijging van de consumentenprijsindex (cpi), zoals vastgesteld door het CBS. De *[verhoging/verlaging]* van de technische voorzieningen uit hoofde van toeslagverlening, wordt in de staat van baten en lasten opgenomen op het moment waarop de toezegging wordt gedaan en onvoorwaardelijk is.

Er is geen recht op toekomstige toeslagen. Het is niet zeker of, en zo ja in hoeverre in de toekomst wordt geïndexeerd. Het fonds heeft geen geld gereserveerd voor toekomstige toeslagen. Toeslagen zijn afhankelijk van de middelen van het fonds, en daarvoor zijn beleggingsresultaten een belangrijk element (afhankelijk van de actuariële en bedrijfstechnische nota (Abtn)).

Onder het (transitie-)FTK worden eisen gesteld aan de toeslagverlening door pensioenfondsen. Voor een nadere toelichting hierop wordt verwezen naar het bestuursverslag (pagina x). Het bestuur heeft in de vergadering van december 2025 besloten over toeslagverlening op de pensioenaanspraken per 1 januari 2026. Bij de bepaling van de voorziening voor pensioenverplichtingen is met dit besluit rekening gehouden. Het fonds heeft hierbij *[wel/niet]* gebruikgemaakt van de versoepelde indexatieregels op basis van het (transitie-)FTK en zoals opgenomen in het overbruggingsplan.

Voor de premievrije deelnemers en de gepensioneerden is de specificatie in de volgende tabel opgenomen.

Relevante regelgeving

RJ 610.255 en 256 (Voorziening pensioenverplichtingen)

	Volledige toeslagverlening	Toegekende toeslagen	Vershil
	%	%	%
Jaar ...			
Jaar 2021			
Jaar 2022			
Jaar 2023			
Jaar 2024			
Jaar 2025			

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de nominale marktrente op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. Aan de technische voorziening wordt een rente toegevoegd op basis van de eenjaarsrente op de interbancaire swapmarkt primo verslaggevingsperiode. De rentetoevoeging wordt berekend over het gemiddelde van de stand van de voorziening primo periode en de stand van de voorziening ultimo periode, de laatste exclusief het effect van de indexering. De pensioenverplichtingen zijn opgerend met ..% (2024: ..%), op basis van de eenjaarsrente op de interbancaire swapmarkt aan het begin van het verslagjaar.

Onttrekking pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte pensioenuitkeringen in de verslaggevingsperiode. De vrijval wordt ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht in de periode waarin de lasten bij de berekening van de voorziening waren voorzien.

Wijziging marktrente

De wijziging marktrente op balansdatum als gevolg van wijzigingen in de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur, wordt in de staat van baten en lasten opgenomen. Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Per 1 januari 2023 zijn de door DNB voorgeschreven UFR-parameters verder aangepast, en worden de parameters zoals opgenomen in het meest recente advies van de Commissie Parameters gehanteerd.

De ontwikkeling van de marktrente vanaf 2023 tot en met 2025 is als volgt:

	Rentepercentage per 31 december
2023	
2024	
2025	

Relevante regelgeving

RJ 610.255 en 256 (Voorziening pensioenverplichtingen)

Overige mutaties

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruikgemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, lang leven en arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen, zowel voor de gehele bevolking als voor de populatie van het fonds. De mutatie van de voorziening als gevolg van de aanpassing van actuariële grondslagen in het verslagjaar wordt in de staat van baten en lasten opgenomen.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een proces waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

Overlevingskansen

Het fonds gebruikt de meest recente informatie over de overlevingskansen van de Nederlandse bevolking bij het berekenen van de technische voorzieningen. Voor het boekjaar 2025 wordt gebruikgemaakt van de AG-prognosetafels 2024, die in september 2024 door het Actuarieel Genootschap zijn gepubliceerd. Het fonds maakt hierbij gebruik van het fondsspecifieke ervaringssterfmodel [XX]. De ervaringssterfte is in 2025 [wel/niet] gewijzigd.

Toepassing van deze prognosetafels en fondsspecifieke ervaringssterfte leidde tot een [verlichting/verzwaring] van de technische voorzieningen met respectievelijk EUR ... en EUR ... (2024: EUR ...).

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

De waarde van de pensioenverplichtingen is [hoger/lager] geworden als gevolg van actuariële inkomende en uitgaande waardeoverdrachten. Het saldo van de actuariële inkomende en uitgaande waardeoverdrachten wordt toegerekend aan de periode waarop het betrekking heeft.

Overige wijzigingen

	2025	2024
	EUR	EUR
Resultaat op kanssystemen:		
• Sterfte		
• Arbeidsongeschiktheid		
Mutaties		
Vrijval risicopremie		
Overige technische grondslagen		
Stand per 31 december		

Relevante regelgeving

RJ 610.255 en 256 (Voorziening pensioenverplichtingen)

Pensioenfonds XYZ is wettelijk verplicht om op verzoek van een werknemer mee te werken aan waardeoverdracht, als de werknemer gaat deelnemen in een andere pensioenregeling. Deze overdracht betreft de waarde van de tot dan toe bij de huidige pensioenuitvoerder opgebouwde pensioenaanspraken. De ontvangende pensioenuitvoerder is verplicht om de overgedragen gelden aan te wenden voor de toekenning van pensioenaanspraken die minimaal gelijkwaardig zijn aan de oorspronkelijk opgebouwde aanspraken.

Relevante regelgeving

RJ 610.257a en b (Voorziening operationele kosten)

Toelichting

RJ 610.257a onderkent een voorziening voor operationele kosten. Deze voorziening omvat de operationele kosten die gepaard gaan met het doen van toekomstige pensioenuitkeringen. In de jaarrekening dient deze balanspost separaat te worden opgenomen als voorziening operationele kosten onder de technische voorzieningen (RJ 610.244). Dit is in tegenstelling tot de verslaggeving tot en met 2024, waar de opslag voor toekomstige excassokosten veelal deel uitmaakt van de technische voorziening zelf. In RJ 610.257a wordt een keuze gegeven aan het pensioenfonds om de voorziening operationele kosten separaat in de balans op te nemen of als onderdeel van de technische voorzieningen. Verdere uitsplitsing dient dan in de toelichting te worden opgenomen. In deze Voorbeeldjaarrekening is ervoor gekozen om de voorziening voor operationele kosten separaat in het hoofdoverzicht op te nemen.

De wijziging in de presentatie van de kostenopslag c.q. voorziening operationele kosten is van toepassing voor zowel pensioenfondsden die zijn ingevaren als pensioenfondsden die niet zijn ingevaren. De wijziging dient in de jaarrekening over boekjaar 2025 te worden verwerkt als een stelselwijziging. Dit betekent dat de vereisten uit hoofde van RJ 140 Stelselwijzigingen van toepassing zijn.

18 Voorzieningen operationele kosten

Het verloop in de voorziening operationele kosten is als volgt:

	Wtp-regeling	FTK-regeling	Totaal
	EUR	EUR	
Stand per 1 januari 2025			
Toevoegingen			
Onttrekkingen			
Wijzigingen in veronderstellingen			
Stand per 31 december 2025			

	Wtp-regeling	FTK-regeling	Totaal
	EUR	EUR	
Stand per 1 januari 2024			
Toevoegingen			
Onttrekkingen			
Wijzigingen in veronderstellingen			
Stand per 31 december 2024			

De voorziening is gebaseerd op een inschatting van de toekomstige uitvoeringskosten op basis van de tot balansdatum opgebouwde pensioenverplichtingen. De voorziening operationele kosten is bepaald als een *[vast bedrag / percentage van de voorziening pensioenverplichtingen]*. Aan deze inschatting liggen de volgende veronderstellingen ten grondslag:

- De verwachte looptijd van het fonds tot collectieve waardeoverdracht.
- De jaarlijkse kostenraming op basis van historische uitgaven en contractuele afspraken.
- Een disconteringsvoet van x,x% (indien van toepassing).

Ten opzichte van het vorige verslagjaar zijn de volgende wijzigingen doorgevoerd in deze veronderstellingen:

[niet verder uitgewerkt].

Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuariael berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De in dit mutatieoverzicht opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte uitvoeringskosten in de verslaggevingsperiode.

Relevante regelgeving

RJ 610.258 en 259 (Overige technische voorzieningen)

19 Overige technische voorzieningen

Onder de overige technische voorzieningen zijn verplichtingen opgenomen die niet reeds in de voorziening pensioenverplichtingen zijn opgenomen. Deze overige technische voorzieningen hebben betrekking op de voorziening voor arbeidsongeschiktheid en de overig te verrichten uitkeringen. Bij de bepaling van de voorziening voor arbeidsongeschiktheid is rekening gehouden met de toekomstige schadelast voor zieke deelnemers op balansdatum die naar verwachting arbeidsongeschikt zullen worden verklaard. Het verloop van de overige technische voorzieningen is hieronder weergegeven.

	Arbeids- ongeschiktheid	Overige uitkeringen	Totaal
	EUR	EUR	EUR
Stand per 1 januari 2025			
Toevoegingen			
Onttrekkingen			
Wijzigingen in veronderstellingen			
Stand per 31 december 2025			

	Arbeids- ongeschiktheid	Overige uitkeringen	Totaal
	EUR	EUR	EUR
Stand per 1 januari 2024			
Toevoegingen			
Onttrekkingen			
Wijzigingen in veronderstellingen			
Stand per 31 december 2024			

Relevante regelgeving

RJ 610.264 t/m 267a (Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers)

Toelichting

Onder de voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers worden de verplichtingen opgenomen waarover de deelnemers contractueel het gerelateerde beleggingsrisico dragen. Als onderdeel van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers zijn ook de verplichtingen opgenomen die voortvloeien uit de flexibele premieovereenkomst en de solidaire premieovereenkomst. De waardering van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers volgt de waardering van de samenhangende beleggingen voor risico deelnemers.

Als onderdeel van de toelichting op de voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers dient een separaat mutatieoverzicht te worden opgenomen. Deze toelichtingsvereiste geldt zowel voor een pensioenfonds in de FTK- als voor een pensioenfonds in de Wtp-situatie. In het geval van een voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers onder een Wtp-regeling, dient ook een toelichting te worden opgenomen over de wijze waarop het beschermingsrendement, het projectierendement en het overrendement zijn bepaald en toegerekend aan de voorziening en eigenvermogenscomponenten.

20 Voorzieningen pensioenverplichtingen voor risico deelnemers

Het mutatieoverzicht (RJ 610.267) voor de voorziening voor pensioenverplichtingen voor risico deelnemers is als volgt:

	Wtp-regeling	FTK-regeling	Totaal
	EUR	EUR	EUR
Stand per 1 januari			
Premiebijdragen			
Overdrachtssom overgenomen pensioenverplichtingen			
Beleggingsresultaat voor risico deelnemers			
Toedeling actuariële resultaten			
Expiratiekapitaal			
Overdrachtssom overgedragen pensioenverplichtingen			
Ingehouden kosten (beheervergoeding en andere vergoedingen)			
Stand per 31 december			

De pensioenregeling voor risico deelnemers is een beschikbare premieregeling (premieovereenkomst). De regeling is bedoeld voor deelnemers met een salaris boven de maximale pensioengrondslag in de middelloonregeling die over dit meerdere ook pensioen wensen op te bouwen (excedentregeling).

De premie is gebaseerd op ... en wordt jaarlijks ingelegd in de door vermogensbeheerder *[naam]* uitgevoerde regeling. Het fonds ontvangt jaarlijks de premie van de werkgever en maakt deze, na aftrek van ..% kosten, over aan de vermogensbeheerder. De kosten van de vermogensbeheerder bedragen ..% en worden bij inleg van de premie ingehouden.

De hoogte van de beleggingsrendementen (en daarmee het te bereiken eindkapitaal) is naast de premie afhankelijk van het door de deelnemer geselecteerde beleggingsprofiel en de binnen dit profiel aangekochte beleggingen. /Onder de Wtp dienen de risicoprofielen transparanter te worden gecommuniceerd naar de deelnemers, waarbij expliciet de mogelijke risico's en verwachte rendementen worden getoond voor geïnformeerde besluitvorming. Het uiteindelijk te bereiken kapitaal is hiermee onzeker en volledig voor risico van de deelnemer.

Op de pensioengerechtigde leeftijd heeft de deelnemer de mogelijkheid (c.q. plicht) om op basis van het tot dan toe opgebouwde kapitaal (aanvullend) pensioen in te kopen bij het fonds of een zelf geselecteerde pensioenverzekeraar. *[De Wtp introduceert meer flexibiliteit in de keuze van pensioenuitkeringen en vereist meer maatwerk om aan persoonlijke omstandigheden en voorkeuren te voldoen.]* Tussentijds opnemen van het kapitaal anders dan door middel van een waardeoverdracht is niet mogelijk.

Relevante regelgeving

RJ 610.264 t/m 267a (Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers)

Voor de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers binnen de Wtp-regeling, heeft het fonds gekozen voor het gebruik van *[het projectierendement / het beschermingsrendement / een combinatie van rendementen]*.

- Indien het **projectierendement** wordt toegepast, dan is dit gebaseerd op het verwachte rendement van de lifecycles binnen het beleggingsbeleid. Dit rendement wordt gebruikt voor de contante waardering van de verwachte pensioenuitkeringen per leeftijdscohort.
- Indien het **beschermingsrendement** wordt toegepast, dan is dit gebaseerd op de risicovrije rente en wordt dit gebruikt voor het waarden van de nominale verplichtingen.
- Eventueel gerealiseerd **overrendement** wordt afzonderlijk toegerekend aan het persoonlijk pensioenvermogen van de deelnemers, indien van toepassing.

21 Overige voorzieningen

[Niet nader uitgewerkt.]

22 Langlopende schulden

[Niet nader uitgewerkt.]

Relevante regelgeving

RJ 610.269 (Overige schulden)

Toelichting

RJ 610.208 en 230 bieden een keuze voor de presentatie van vorderingen en schulden en liquiditeiten die betrekking hebben op beleggingstransacties of worden aangehouden voor beleggingstransacties. Deze vorderingen, schulden en liquiditeitsposities mogen worden gepresenteerd als onderdeel van de betreffende beleggingscategorie of dienen te worden opgenomen onder de overige vorderingen en schulden. In deze Voorbeeldjaarrekening is de laatste variant weergegeven. In de praktijk dient een eenduidige en consistente keuze voor alle beleggingscategorieën te worden gehanteerd.

23 Overige schulden en overlopende passiva

	2025	2024
	EUR	EUR
Schulden aan sponsor(s)		
Schulden aan kredietinstellingen		
Uitkeringen		
Niet-opgevraagde pensioenuitkeringen		
Herverzekering		
Beleggingscrediteuren (RJ 610.208)		
Belastingen en premies sociale verzekeringen (art. 375.1h BW 2)		
Waardeoverdrachten		
Overige schulden en overlopende passiva		
	<hr/>	<hr/>
Stand per 31 december	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar (RJ 258.107).

Beleggingscrediteuren (RJ 610.208)

	2025	2024
	EUR	EUR
Schulden uit collateral management		
Nog af te wikkelen transacties		
	<hr/>	<hr/>
Stand per 31 december	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

Relevante regelgeving

RJ 610.4 (Risicoparagraaf) en 143 PW (Integere bedrijfsvoering)

Toelichting

In de jaarrekening en het bestuursverslag wordt ingegaan op het beleid van het pensioenfonds en de risico's die het pensioenfonds bij de uitvoering van zijn taken loopt. RJ610.401 beveelt hierbij aan om beleidsmatige zaken in het bestuursverslag toe te lichten en de samenhangende risico's in de jaarrekening kwantitatief en kwalitatief toe te lichten. Indien het fonds in het boekjaar een eigenrisicobeoordeling (ERB) heeft uitgevoerd, dan dienen de toelichtingen in de risicoparagraaf consistent te zijn met de uitkomsten van de ERB.

Pensioenfondsen in het FTK-stelsel maken veelal gebruik van de uitwerking van de solvabiliteitstoets (S-toets)-berekening en de bepaling van het vereist eigen vermogen (VEV). De Wtp wijzigt niet het wettelijk kader rondom het eigen vermogen van pensioenfondsen. Wel heeft de Wtp gevolgen voor de toepassing van deze wettelijke eisen, waarbij het VEV voor pensioenfondsen met een regeling voor risico deelnemers een beperkte rol zal spelen.

Pensioenfondsen zullen de toelichtingen in de risicoparagraaf moeten afstemmen op de risico's die op de individuele omstandigheden van het pensioenfonds van toepassing zijn. Actuariële risico's rondom bijvoorbeeld het lang- en kortleven zullen voor pensioenfondsen in het Wtp-stelsel slechts beperkt relevant zijn. Het is de verwachting van KPMG dat voor een Wtp-fonds, de toelichting in de risicoparagraaf voornamelijk zal toezien op operationele risico's. De verschillende beleggingsrisico's blijven aanwezig, maar zijn voor risico van de deelnemer, in plaats van de verslaggevende entiteit. In deze Voorbeeldjaarrekening is ervoor gekozen om enkele voorbeeldteksten op te nemen voor de risicoparagraaf bij een Wtp-fonds en een FTK fonds. Hierbij zijn ook voorbeeldteksten opgenomen voor de operationele risico's.

Het is de verwachting van KPMG dat ieder fonds aandacht zal besteden aan de risico's die samenhangen met de transitie naar de Wtp. Onderdeel van deze transitierisico's is het thema 'datakwaliteit'.

24 Risicobeheer

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Het solvabiliteitsrisico is daarmee het belangrijkste risico voor het fonds.

In 20XX heeft het bestuur een risicoanalyse uitgevoerd. De uitkomsten hiervan vormen mede de basis voor het beleid van het fonds en de toelichting hierna. Dit beleid is verwoord in de Abtn van het fonds. Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van de risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- beleggingsbeleid;
- premiebeleid;
- herverzekeringsbeleid;
- toeslagbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vinden plaats na analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van de continuïteitsanalyse en de Asset Liability Management-studie (ALM-studie) die in respectievelijk 20XX en 20XX zijn uitgevoerd. Ook het crisisplan dat door het fonds eind 20XX is opgesteld, is verwerkt in onderstaande toelichting op de risico's, het risicobeleid en de ingezette beheersmaatregelen/afdekkingsinstrumenten.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in de jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid door de vermogensbeheerders moet plaatsvinden. Deze uitgangspunten zijn vastgelegd in mandaatovereenkomsten met de vermogensbeheerders. De mandaten zijn gericht op [actief/passief] vermogensbeheer.

Transitie naar het Wtp-stelsel

Het pensioenfonds [is/zal] per 1 januari 20XX [ingevoeren/invaren] naar het Wtp-stelsel. In dit nieuwe stelsel geeft het pensioenfonds uitvoering aan een [solidaire premieregeling / flexibele premieregeling]. De transitie naar het nieuwe pensioenstelsel is de grootste en meest ingrijpende hervormingsoperatie uit de geschiedenis van het Nederlandse pensioenstelsel. De transitie raakt alle onderdelen van onze pensioendienstverlening, waaronder onze pensioenadministratie en ons vermogensbeheer. Bij de transitie naar het nieuwe stelsel worden verschillende risico's onderkend.

Het bestuur onderkent als primair risico een ontoereikende datakwaliteit in de pensioenadministratie. Bij het invaren van de pensioenaanspraken naar het nieuwe stelsel, zijn de juistheid en volledigheid van de deelnemersadministratie en de samenhangende pensioenrechten van groot belang. Het pensioenfonds heeft, in samenwerking met de uitvoeringsorganisatie, aanvullende werkzaamheden verricht aan datakwaliteit, ter voorbereiding op de transitie. Hierbij hanteren wij het Kader Datakwaliteit zoals gepubliceerd door de Pensioenfederatie als leidraad. De belangrijkste (geplande) acties zijn: [acties noemen].

De uitvoering van de pensioenregeling onder de Wtp is in hoge mate afhankelijk van de betrouwbare en consistente werking van de pensioenadministratiesystemen en vermogensbeheeradministratie. Om de continuïteit en betrouwbaarheid van de IT-systemen te waarborgen, zijn de volgende afspraken met de uitvoeringsorganisaties gemaakt: [afspraken met uitvoeringsorganisaties noemen]. Hierbij is onder andere aandacht besteed aan de betrouwbaarheid van de conversieprogrammatuur (inclusief IT-beveiliging), het interne controleraamwerk, de validatie van (actuariële) rekenmodellen en de uitkomsten van proefmigraties.

Relevante regelgeving

RJ 610.4 (Risicoparagraaf) en 143 PW (Integere bedrijfsvoering)

Operationele risico's

Het pensioenfonds onderkent voor de uitvoering van de pensioenregeling operationele risico's ten aanzien van de uitbesteding van de pensioenadministratie en de vermogensbeheeradministratie. Deze administraties zijn ondergebracht bij de volgende uitvoeringsorganisaties: *[namen uitvoeringsorganisaties noemen]*. Met de uitvoeringsorganisaties zijn afspraken gemaakt over de beheersing van de primaire bedrijfsprocessen. Uitbesteding van IT brengt specifieke risico's met zich mee, zoals afhankelijkheid van externe partijen, informatiebeveiliging, continuïteit, compliance en integriteit van data. Het bestuur blijft eindverantwoordelijk voor de juiste uitvoering van de uitbestede taken en heeft beleid ingericht om te voldoen aan de vereisten van de DNB, DORA en PW. Het pensioenfonds heeft een integraal risicobeheerproces ingericht voor de uitbesteding van IT, waarbij selectie, contractmanagement, monitoring, informatiebeveiliging en compliance een belangrijke rol spelen.

Het bestuur voert periodiek overleg met de uitvoerder en vermogensbeheerder(s) over de kwaliteit van de uitvoering. Beide organisaties verstrekken jaarlijks een internetbeheersingsrapportage (Standaard 3000A/3402) die door het bestuur jaarlijks wordt geanalyseerd en met de organisatie wordt besproken. Het bestuur heeft voor het toezicht op de vermogensbeheerder(s) met een service level agreement (SLA)-rapportage en het instellen van een beleggingscommissie, maatregelen getroffen om toezicht te kunnen uitoefenen op de activiteiten van de vermogensbeheerders. Door periodieke evaluatie en bijsturing wordt geborgd dat de risico's beheersbaar blijven en het fonds voldoet aan de geldende wet- en regelgeving.

Het pensioenfonds laat daarnaast zelfstandig periodieke onderzoeken uitvoeren door de Internal Audit- functie van het fonds. De onderzoeken van Internal Audit zijn gericht op het onafhankelijk toetsen van de opzet, het bestaan en de werking van de beheersmaatregelen die het fonds en zijn uitbestedingspartners hebben ingericht. Hierbij is bijzondere aandacht voor de continuïteit en betrouwbaarheid van de IT-systemen van het pensioenfonds.

Systemrisico

Systemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert, waardoor beleggingen van het fonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het fonds niet beheersbaar.

Solvabiliteitsrisico

Het belangrijkste risico voor het fonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten op basis van zowel algemeen geldende normen als specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd (*PW 131 t/m 133*).

Indien de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt, dan bestaat het risico dat het fonds de premie voor de onderneming en deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele toeslagverlening op opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten vermindert (*PW 134*).

Om het solvabiliteitsrisico te beheersen, dient het fonds buffers in het vermogen aan te houden. De omvang van deze buffers (buffers plus de pensioenverplichtingen heten samen het 'vereist eigen vermogen') wordt vastgesteld met de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets (S-toets). Deze toets bevat een kwantificering van de bestuursvisie op de fondsspecifieke restrisico's (na afdekking).

Relevante regelgeving

RJ 610.4 (Risicoparagraaf)

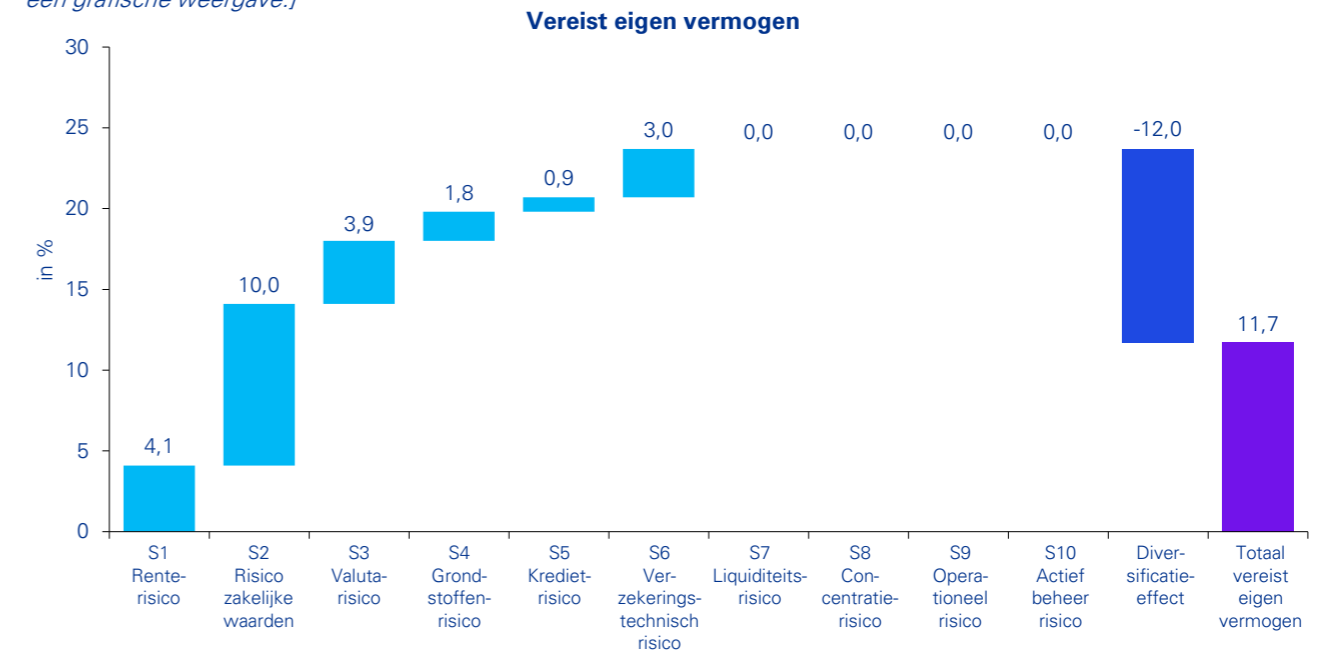
Toelichting

- De wetgever veronderstelt het effect van S7, S8 en S9 nihil te zijn in de 'wortel-S'-formule. Wel dient het fonds alert te zijn op het eventueel van toepassing zijn van bijvoorbeeld het concentratierisico. Indien dat het geval is, dan dient daar op gepaste wijze rekening mee te worden gehouden.
- Als gevolg van de correlatie tussen S1 en S2 alsmede de kwadratering en de wortelformule, is de uitkomst van de formule niet gelijk aan de som der delen. Het diversificatie-effect geeft het verschil weer.
- In het FTK wordt het gelijknamige S1-risico onderkend. Voor dit risico (renteschok op basis van modified duration) dient een buffer te worden aangehouden.
- In het FTK worden het S2-risico (zakelijkewaardenrisico) en het S4-risico onderkend. Voor deze risico's dienen buffers te worden aangehouden. Voor stijging/daling van onderscheiden categorieën gelden verschillende percentages: aandelen ontwikkelde markten en indirect vastgoed (25%), aandelen emerging markets (35%), private equity / hedge funds / niet-beursgenoteerde aandelen (30%) en direct vastgoed (15%).
- In het FTK wordt het gelijknamige S3-risico onderkend. Voor dit risico (stijging/daling 20%) dient een buffer te worden aangehouden. Ook wordt een S4-risico (commodities) onderkend.

De berekening van het vereist eigen vermogen en het hieruit voortvloeiende *[surplus/tekort]* aan het einde van het boekjaar is als volgt:

	2025	2024
	EUR	EUR
S1 Renterisico		
S2 Zakelijkewaardenrisico		
S3 Valutarisico		
S4 Grondstoffenrisico		
S5 Kredietrisico		
S6 Verzekeringstechnisch risico		
S7 Liquiditeitsrisico		
S8 Concentratierisico		
S9 Operationeel risico		
S10 Actiefbeheerisico		
Diversificatie-effect		
Vereist eigen vermogen (vereiste buffers)	(b)	
Aanwezig eigen vermogen	(a)	
[Surplus/tekort]	(a)-(b)	

[Voor de presentatie van de samenstelling van het vereist eigen vermogen kan als alternatief ook gekozen worden voor een grafische weergave:]

Relevante regelgeving

RJ 610.4 (Risicoparagraaf)

De buffers zijn berekend op basis van de standaardmethode waarbij voor de samenstelling van de beleggingen wordt uitgegaan van de feitelijke beleggingsmix in de evenwichtssituatie.

De belangrijkste verschillen in de vereiste buffers op 31 december 2025 ten opzichte van 31 december 2024 worden veroorzaakt door ...

Marktrisico (S1-S4)

Het marktrisico omvat het renterisico, het prijs(koers)risico en het valutarisico. De strategie van het fonds met betrekking tot het beleggingsrisico wordt bepaald door de beleggingsdoelstellingen. Het marktrisico wordt op dagelijkse basis beheerst door ... in overeenstemming met de aanwezige beleidskaders en richtlijnen. De overall marktposities worden periodiek gerapporteerd aan het bestuur.

Relevante regelgeving

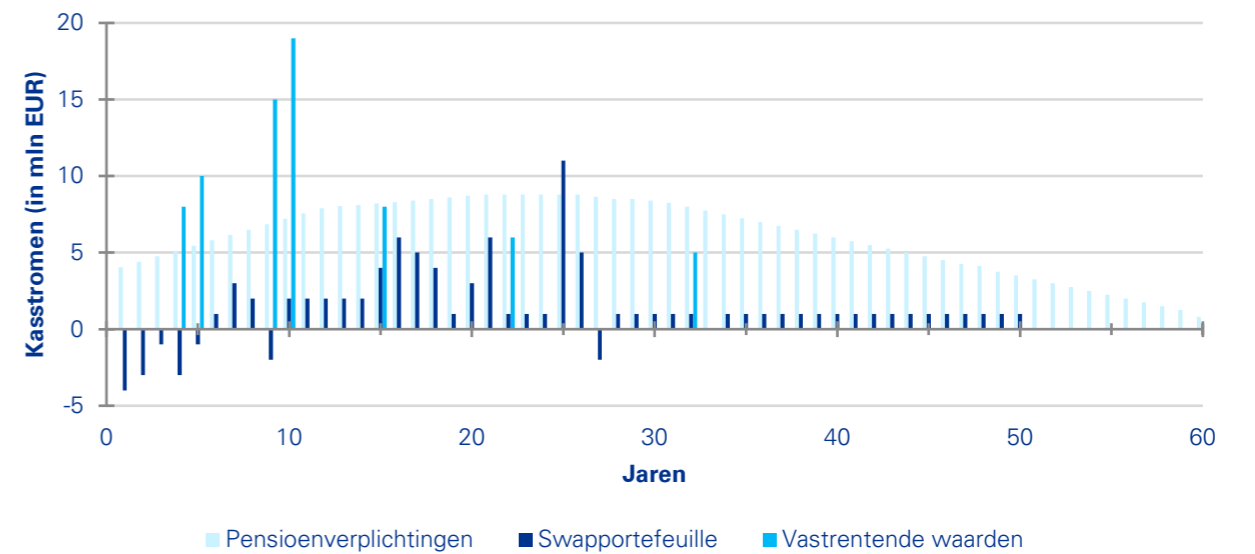
RJ 610.4 (Risicoparagraaf)

Renterisico (S1)

Het renterisico is het risico dat de waarde van de portefeuille vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen verandert als gevolg van ontwikkelingen in de marktrente.

De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de duratie. De duratie is de (met de contante waarde van de kasstromen) gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren.

Het beleid van het fonds is erop gericht om het renterisico voor ..% af te dekken. Het fonds realiseert afdekking van renterisico door meer langlopende (staats)obligaties te kopen in plaats van aandelen. Daarnaast maakt het fonds gebruik van renteswaps en swaptions. Bij een renteswap wordt een vaste lange rente geruild tegen een variabele korte rente. Het pensioenfonds ontvangt in dit geval een lange rente, vergelijkbaar met de kasstroom van een langlopende obligatie en betaalt daarvoor een variabele korte rente (bijvoorbeeld EURIBOR). Het fonds betaalt hiervoor een swappremie. Bij het afsluiten van een swap of swaption wordt de 'duratiemismatch' verkleind, maar ontstaan nieuwe risico's zoals tegenpartij-, liquiditeits- en juridische risico's.

De bovenstaande figuur laat de verhouding tussen de verwachte vastrentende ingaande en uitgaande kasstromen zien. De kasstromen uit hoofde van pensioenverplichtingen worden als nominale (uitgaande) kasstromen weergegeven. Voor de vastrentende waarden wordt uitgegaan van contractuele kasstromen (zijnde interestvergoedingen en aflossingen). De kasstromen op de rentederivaten (swapportefeuille) omvatten zowel positieve (ontvangen) als negatieve (uitgaande) kasstromen, hetgeen expliciet in bovenstaande figuur is weergegeven.

Het fonds heeft interne beheersingsmaatregelen geïmplementeerd die een continue monitoring op deze risico's waarborgen, zoals ... [concreet benoemen].

De renteafdekking is ondergebracht bij ... .

Relevante regelgeving

RJ 610.4 (Risicoparaagraaf)

De duratie en het effect van de renteafdekking kunnen als volgt worden samengevat:

	Balanswaarde	Duratie	
		31 december 2025	31 december 2024
	EUR	(in jaren)	(in jaren)
Vastrentende waarden (vóór derivaten)			
Rentederivaten			
Vastrentende waarden (na derivaten)			
(Nominale) pensioenverplichtingen			

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat de duratie van de vastrentende waarden circa x jaar bedraagt, zonder het effect van rentederivaten. Het fonds is rentederivaten aangegaan, waarmee de duratie met x jaar wordt verlengd. De totale duratie van de vastrentende waarden komt hiermee op x jaar (2024: x jaar). De duratie van de nominale pensioenverplichtingen bedraagt dus x jaar, wat de rentegevoeligheid veroorzaakt. Overigens kan de duratie van de vastrentende waarden niet een-op-een worden vergeleken met de duratie van de verplichtingen, omdat ook rekening gehouden moet worden met de absolute omvang van de beleggingen en de pensioenverplichtingen.

Het onderstaande overzicht toont de waarde van het pensioenvermogen (uitgesplitst naar verschillende balansposten), de pensioenverplichtingen en de hoogte van de dekkingsgraad bij een *[stijging/daling]* van de markrente met 1%.

	Stand bij 1% rentedaling	Stand ultimo boekjaar 2025	Stand bij 1% rentestijging
	EUR	EUR	EUR
Pensioenverplichtingen (nominaal)			
Vastrentende waarden (exclusief derivaten)			
Renteswaps			
Saldo ultimo boekjaar			

	Stand bij 1% rentedaling	Stand ultimo boekjaar 2025	Stand bij 1% rentestijging
	EUR	EUR	EUR
Pensioenvermogen			
Pensioenverplichtingen			
Dekkingsgraad	%	%	%

Relevante regelgeving

RJ 610.4 (Risicoparagraaf)

Toelichting

Voor de risicotoelichting op posities in landen kunnen de specifieke omstandigheden bij het fonds en de economische situatie aanleiding geven voor een meer gedetailleerde uitsplitsing. Zo kunnen wij ons voorstellen dat een uitsplitsing naar individuele EU-landen relevante informatie geeft (visie KPMG).

Zakelijkewaardenrisico (S2)

Het prijsrisico is het risico van waardewijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen. Het wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren.

Het prijsrisico wordt gemitigeerd door diversificatie die onder meer is vastgelegd in de strategische beleggingsmix van het fonds. In aanvulling hierop maakt het fonds voor afdekking van het prijsrisico gebruik van afgeleide financiële instrumenten (derivaten), zoals opties en futures.

Naast de strategische mix heeft het fonds in het mandaat aan de vermogensbeheerders richtlijnen gesteld aan het maximumpercentage dat namens het fonds in een economische sector, regio of tegenpartij mag worden belegd. Controle op de naleving van deze richtlijnen vindt plaats door de beleggingscommissie op basis van onafhankelijke rapportages van custodian *[naam]*.

De segmentatie van de beleggingen naar regio's is als volgt:

	2025	2024
	%	%
X		
Y		
Z		
Totaal		

De segmentatie van de beleggingen naar sectoren is als volgt:

	2025	2024
	%	%
X		
Y		
Z		
Totaal		

In de solvabiliteitstoets voor vaststelling van de buffers voor het zakelijkewaardenrisico en grondstoffenrisico is rekening gehouden met deze samenstelling. Voor beleggingen in ... is in de toets rekening gehouden met een additionele buffer vanwege het hogere risicoprofiel dat met deze beleggingen samenhangt. Het fonds belegt in deze producten met als doel ... .

Relevante regelgeving

RJ 610.4 (Risicoparagraaf)

Valutarisico (S3)

Het totaalbedrag dat niet in euro's is belegd, bedraagt ultimo jaar circa ..% (2024: ..%) van de beleggingsportefeuille en is voor ..% (2024: ..%) afgedekt door de euro. De belangrijkste valuta's daarin zijn ... . Het strategische beleid van het fonds is om alle valutaposities af te dekken.

De valutapositie vóór en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

	Vastgoed-beleg-gingen	Aandelen	Vastren-tende waarden	Overige	Totaal	Valuta-derivaten	Netto-positie
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
EUR							
GBP							
JPY							
USD							
Overige							
Totaal							

[Tevens tabel met vergelijkende cijfers opnemen.]

Wijzigingen in de valutakoersen zijn van invloed op de ontwikkeling van de dekkingsgraad voor zover deze niet zijn afgedekt. Een wijziging van de USD-koers met EUR 0,10 levert een wijziging van de dekkingsgraad met ..% (2024: ..%) op.

Een restrisico betreft de categorie 'Overige valuta's'; deze valuta's betreffen valuta's in opkomende markten en/of valuta's die een correlatie hebben met de USD. Het bestuur heeft besloten om deze risico's niet af te dekken.

In de solvabiliteitstoets van het fonds is in de buffers voor het valutarisico rekening gehouden met bovenstaande valutaposities en afdekkingen.

Grindstoffennisico (S4)

[Niet nader uitgewerkt.]

Relevante regelgeving

RJ 610.4 (Risicoparagraaf)

Toelichting

Voor de risicotoelichting op posities in landen kunnen de specifieke omstandigheden bij het fonds en de economische situatie aanleiding geven voor een meer gedetailleerde uitsplitsing. Zo kunnen wij ons voorstellen dat een uitsplitsing naar individuele EU-landen op dit moment relevante informatie geeft (visie KPMG).

Kredietrisico (S5)

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee over-the-counter (OTC)-derivatenposities worden aangegaan en herverzekeraars.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het fonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten, waardoor het fonds financiële verliezen lijdt.

Beheersing van dit risico door het fonds vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen op totaalniveau, dat wil zeggen met inachtneming van alle posities die een tegenpartij heeft jegens het fonds, het vragen van extra zekerheden zoals onderpand en dergelijke bij hypothecaire geldleningen en het uitlenen van effecten, en het hanteren van prudente verstrekingsnormen bij hypothecaire geldleningen. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het fonds enkel belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementsysteem functioneert. Voordat in nieuwe markten wordt belegd, wordt eerst onderzoek gedaan naar de waarborgen op dit gebied. Met betrekking tot niet-beursgenoteerde beleggingen, met name OTC-derivaten, wordt door het fonds enkel gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA-overeenkomsten zijn afgesloten zodat posities van het fonds adequaat worden afgedekt door onderpand.

De samenstelling van de vastrentende waarden naar landen kan als volgt worden samengevat:

	2025			
	Overheid	Financiële instellingen	Reële economie	Totaal
	EUR	EUR	EUR	EUR
X				
Y				
Z				
Totaal				

Relevante regelgeving

RJ 610.4 (Risicoparagraaf)

De kredietwaardigheid van veel marktpartijen wordt ook door rating agencies beoordeeld. De samenvatting van de vastrentende waarden op basis van de ratings zoals eind 2025 gepubliceerd door *[rating agency]* is als volgt⁵:

	2025			
	Overheid	Financiële instellingen	Reële economie	Totaal
	EUR	EUR	EUR	EUR
AAA				
AA				
A				
BBB				
BB				
B				
Geen rating				
Totaal				

Voor de vastrentende waarden is EUR ... aan staatsgaranties ontvangen (2024: EUR ...).

Overigens moet worden opgemerkt dat begin 2025 de rating van *[tegenpartij]* door *[rating agency]* is verlaagd van *[AAA]* naar *[A]*. Het fonds heeft eind 2025 een belegging van EUR ... uitstaan bij *[tegenpartij]*. Vooralnog zijn er geen andere aanwijzingen dat de kredietwaardigheid van de tegenpartij ter discussie staat. Het bestuur volgt de ontwikkelingen kritisch.

[Inzake concentratie van risico's kan worden gemeld dat er ultimo 2025 geen sprake is van beleggingen in een individuele tegenpartij groter dan .. % (ultimo 2024: .. %). / Eind 2025 had het fonds de volgende beleggingen in een individuele tegenpartij groter dan .. % (ultimo 2024: .. %):]

	2025	2024
	EUR	EUR
Naam tegenpartij (omschrijving)		
Naam tegenpartij (omschrijving)		
Totaal		

Herverzekeringsovereenkomsten worden alleen aangegaan met onder toezicht staande Nederlandse verzekeraars of internationale herverzekeraars met een rating van ten minste ... .

Zoals blijkt uit bovenstaande gegevens, is in de solvabiliteitstoets eind 2025 rekening gehouden met het kredietrisico.

⁵ De verdeling naar rating kan eveneens naar sector worden weergegeven. Deze mogen ook beide worden opgenomen. Een alternatieve indeling zou kunnen zijn: centrale overheid in eurogebied, investment grade, high yield en emerging markets debt.

Relevante regelgeving

RJ 610.4 (Risicoparagraaf)

Verzekeringstechnisch risico (S6)

De belangrijkste verzekeringstechnische of actuariële risico's zijn de risico's van lang leven, overlijden en arbeidsongeschiktheid en het toeslagrisico.

Het **langlevensrisico** is het belangrijkste verzekeringstechnische risico bij de bepaling van de voorziening voor pensioenverplichtingen. Langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting. Door toepassing van prognosetafels met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevensrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen.

Het **overlijdensrisico (kortlevensrisico)** betekent dat het fonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het fonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen.

Het **arbeidsongeschiktheidsrisico** betreft het risico dat het fonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen ('schadereserve'). Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek herzien.

Het fonds heeft het nabestaanden- en wezenpensioen op risicobasis herverzekerd bij een externe, onder toezicht van DNB staande verzekeringsmaatschappij. Daarnaast zijn eveneens het arbeidsongeschiktheids- en overlijdensrisico herverzekerd. De herverzekeringsovereenkomsten expireren in 20XX. Met de herverzekeraars zijn resultatendingen overeengekomen die zijn toegelicht bij de post 'Herverzekeringsdeel technische voorzieningen'.

Het **toeslagrisico** omvat het risico dat de ambitie van het bestuur om toeslagen op pensioen toe te kennen in relatie tot de algemene prijsontwikkeling niet kan worden gerealiseerd. De mate waarin dit kan worden gerealiseerd is afhankelijk van de ontwikkelingen in de rente, beleggingsrendementen, looninflatie en demografie (beleggings- en actuariële resultaten). Echter, dit is afhankelijk van de hoogte van de dekkingsgraad van het fonds. Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat de toeslagverlening voorwaardelijk is.

De zogenoemde reële dekkingsgraad geeft inzicht in de mate waarin toeslagen kunnen worden toegekend (ook wel aangeduid als de toeslagruimte). Voor het bepalen van de reële dekkingsgraad worden onvoorwaardelijke nominale pensioenverplichtingen verdisconteerd tegen een reële, in plaats van nominale rentetermijnstructuur. Omdat er op dit moment geen markt voor financiële instrumenten aanwezig is waaruit de reële rentetermijnstructuur kan worden afgeleid, wordt gebruikgemaakt van een benaderingswijze.

De nominale rente kan worden verminderd met een bepaald (vast) percentage dat de toeslagambitie op lange termijn weergeeft. Ook kan gebruik worden gemaakt van de verwachte loon- of prijsinflatie (afhankelijk van de bepalingen omtrent toeslagverlening in het reglement).

Ultimo 2025 bedraagt de reële dekkingsgraad ..% (ultimo 2024: ..%). De wijziging is een gevolg van ... .

Het fonds heeft deze risico's overwogen en verwerkt in de buffer voor het verzekeringstechnisch risico ultimo 2025.

Relevante regelgeving

RJ 610.4 (Risicoparagraaf)

Toelichting

Een element in de toelichting op het liquiditeitsrisico vormt de kasstromenprognose op basis van de feitelijke omstandigheden ultimo 2025. In deze Voorbeeldjaarrekening is een liquiditeitsplanning van de vastrentende waarden, derivaten en voorziening pensioenverplichtingen gepresenteerd. De basis voor deze presentatie ligt in de feitelijke contractuele aspecten van de beleggingen en de geprognosticeerde kasstromen van de voorziening pensioenverplichtingen. Voor de informatie over de kasstromen van de voorziening pensioenverplichtingen kan gebruik worden gemaakt van de informatie die benodigd is voor staat J601 in de jaarlijkse DNB-verslagstaten. Het fonds kan eveneens overwegen deze informatie te presenteren in een staafgrafiek.

Liquiditeitsrisico (S7)

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Het liquiditeitsrisico wordt door het fonds beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Voor de korte termijn maakt het fonds gebruik van een liquiditeitsprognose waarbij rekening wordt gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies.

Op basis van de ultimo 2025 verwachte kasstromen, ziet de liquiditeitsplanning van het fonds er op lange termijn op hoofdlijnen als volgt uit:

	Balans-waarde	Totaal nominale kasstromen	< 1 jaar	1-5 jaar	5-10 jaar	10-20 jaar	> 20 jaar
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Vastrentende waarden							
Derivaten							
Pensioenverplichtingen							
Saldo							

De liquiditeitsbehoefte die voortvloeit uit onderpand op derivaten ultimo 2025 bedraagt in normale omstandigheden EUR ... (2024: EUR ...) en in een stressscenario EUR ... (2024: EUR ...).

Tevens is het saldo van de premie-inkomsten en de pensioenuitkeringen van invloed op de liquiditeitspositie. Bij voortzetting van de huidige pensioenregeling tot en met 20XX zullen de inkomende premies naar verwachting het niveau van de uitkeringen overtreffen.

In het geval de liquiditeitsbehoefte onder normale omstandigheden dan wel in een stressscenario hoger is dan de stand van de liquide middelen, kan het noodzakelijk zijn om (liquide) beleggingen te liquideren om aan de onderpandverplichtingen te voldoen. Eind 2025 zijn er voldoende beleggingen aanwezig die onmiddellijk en zonder waardeverlies te gelde kunnen worden gemaakt om een onvoorziene uitstroom van geldmiddelen te financieren.

Het fonds beschikt bovendien over een stand-byfaciliteit van EUR ... (2024: EUR ...) met [kredietinstelling], die op dit moment voor EUR ... (2024: EUR ...) gebruikt is en waarvan het overige onmiddellijk opvraagbaar is.

Voor de liquiditeitsbehoefte onder normale omstandigheden wordt gerekend met een rentebeweging van ..% en een ..% zwakkere euro. Een ..% zwakkere euro betekent dat de valutatermijncontracten zich negatief ontwikkelen en er onderpand (collateral) moet worden gestort. Onder het stressscenario wordt een schok verondersteld ter grootte van tweemaal de schok onder normale omstandigheden.

Hieruit blijkt dat op dit moment geen liquiditeitsrisico's voor het fonds bestaan. In de solvabiliteitstoets van het fonds worden hier dan ook geen buffers voor aangehouden.

Relevante regelgeving

RJ 610.4 (Risicoparagraaf)

Toelichting

In het algemeen geldt dat het concentratierisico kan optreden als een adequate spreiding van activa en passiva ontbreekt. Grote posten zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Bij de uitwerking in deze Voorbeeldjaarrekening is ervoor gekozen om aan te sluiten op de informatieverstrekking door het fonds in de DNB-verslagstaten. Het bestuur dient uiteraard hiervoor zelf de hoogte van het concentratiepercentage te bepalen, waarbij vaststelling van een hoger percentage niet voor de hand ligt.

Bij het toelichten van posten bevelen wij aan het totaal van de verschillende beleggingen te vermelden. Een portefeuille van leningen die sterk sectorgebonden is, kan bijvoorbeeld door deze sectorconcentratie een verhoogd risico lopen. Indien aandelen in dezelfde sector worden aangehouden, dan is er sprake van een cumulatief concentratierisico.

Concentratierisico (S8)

Concentraties kunnen ertoe leiden dat het fonds bij grote veranderingen in bijvoorbeeld de waardering (marktrisico) of de financiële positie van een tegenpartij (kredietrisico) grote (veelal financiële) gevolgen hiervan ondervindt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie in de beleggingsportefeuille in producten, regio's of landen, economische sectoren of tegenpartijen. Naast concentraties in de beleggingsportefeuille kan er ook sprake zijn van concentraties in de verplichtingen en de uitvoering.

Om concentratierisico's in de beleggingsportefeuille te beheersen, maakt het bestuur gebruik van diversificatie en limieten voor beleggen in landen, regio's, sectoren en tegenpartijen. Deze uitgangspunten zijn door het fonds vastgesteld op basis van de ALM-studie. De uitgangspunten zijn vastgelegd in de contractuele afspraken met de vermogensbeheerders en het bestuur monitort op kwartaalbasis de naleving hiervan.

De spreiding in de beleggingsportefeuille is weergegeven in de tabel die is opgenomen bij de toelichting op het kredietrisico. Ultimo 2025 zijn in de beleggingsportefeuille de volgende posten met een omvang groter dan 2% van het balanstotaal aanwezig:

- ... (EUR ...);
- ... (EUR ...).

De belangrijkste vorm van concentratierisico in de verplichtingen van het fonds is de demografische opbouw van de deelnemers. Gegeven zijn aard, is dit risico niet te beïnvloeden. Ultimo 2025 is de verhouding tussen mannen en vrouwen in het fonds ... : ... (ultimo 2024: ... : ...). De gemiddelde leeftijd bedraagt x jaar (2024: x jaar), waarbij sprake is van een gelijkmatige leeftijdsverspreiding.

Op grond hiervan heeft het bestuur geconcludeerd dat er geen sprake is van concentratie in de activa of verplichtingen en dat er daarom geen buffer voor concentratierisico wordt aangehouden.

Operationeel risico (S9)

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Deze risico's worden door het fonds beheerd door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering zijn betrokken.

De beleggingsportefeuille is ondergebracht bij Vermogensbeheerder A (...% van de portefeuille), Vermogensbeheerder B (...% van de portefeuille) en Vermogensbeheerder C (...% van de portefeuille). Met deze partijen zijn overeenkomsten en service level agreements (SLA's) gesloten. De afhankelijkheid van deze partijen wordt beheerd doordat de bewaring van de stukken uit de portefeuille is ondergebracht bij Custodian Y.

De pensioenuitvoering is uitbesteed aan pensioenuitvoerder ABC. Met ABC zijn een uitvoeringsovereenkomst en een SLA gesloten.

Het bestuur beoordeelt jaarlijks de kwaliteit van de uitvoering van de vermogensbeheerders en ABC door middel van performancerapportages (alleen vermogensbeheerders), SLA-rapportages en onafhankelijk getoetste internetbeheersingsrapportages (Standaard 3402-rapportages).

Aangezien hiermee sprake is van adequate beheersing van de operationele risico's, worden door het fonds hiervoor geen buffers aangehouden in de solvabiliteitstoets.

Relevante regelgeving

RJ 610.4 (Risicoparagraaf)

Actiefbeheerrisico (S10)

Het actiefbeheerrisico als onderdeel van het vereist eigen vermogen heeft betrekking op de ruimte om bij de uitvoering van het beleggingsbeleid af te wijken van de strategisch nagestreefde portefeuille. De mate van actief beheer wordt doorgaans bepaald aan de hand van de tracking error ten opzichte van de voor de (deel)portefeuille vastgelegde benchmark.

Relevante regelgeving

RJ 252 (Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen)

25 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Voorwaardelijke vorderingen

[Hier vermelden voor zover niet reeds elders opgenomen.]

Ontvangen zekerheden en garanties

[Hier vermelden voor zover niet reeds elders opgenomen.]

Langlopende contractuele verplichtingen

Het fonds heeft een uitbestedingsovereenkomst gesloten met een serviceorganisatie voor een periode van vijf jaar. De jaarlijks te betalen vergoeding bedraagt EUR ... (2024: EUR ...). De totale verplichting voor de resterende looptijd bedraagt per 31 december 2025 EUR ... (31 december 2024: EUR ...).

Investeringsverplichtingen

Per balansdatum heeft het fonds zich gecommitteerd aan de volgende investerings- en stortingsverplichtingen (zogenoemde voorbeleggingen):

	2025	2024
	EUR	EUR
Private equity		
Vastgoed		
Overige investeringsverplichtingen		
Totaal		

EUR ... van bovenstaande verplichtingen zal naar verwachting in het volgende boekjaar worden afgewikkeld. De verplichtingen langer dan vijf jaar bedragen EUR ... .

Voorwaardelijke verplichtingen

Tegen het pensioenfonds is een juridische procedure aangespannen. Hoewel geen aansprakelijkheid wordt erkend, kunnen de boetes en juridische kosten EUR ... belopen wanneer het proces wordt verloren.

Op grond van juridisch advies verwacht het bestuur niet dat de uitslag van de procedure een materieel effect op de financiële positie van het fonds zal hebben.

Niet opgenomen voorwaardelijke pensioenverplichtingen

[Niet nader uitgewerkt.]

Niet toegekende toeslagen; inhaalambitie

[Niet nader uitgewerkt.]

Verstreckte zekerheden en garanties

[Niet nader uitgewerkt.]

Relevante regelgeving

RJ 330 (Verbonden partijen)

Toelichting

In de memorie van toelichting bij artikel 381 lid 3 van Titel 9 Boek 2 BW wordt voor de definitie van 'verbonden partijen' verwezen naar IAS 24.

Een verbonden partij is een natuurlijke persoon of entiteit die is gerelateerd aan de entiteit die de jaarrekening opmaakt (in IAS 24 Related Party Disclosures wordt deze entiteit de 'verslaggevende entiteit' genoemd).

- a) Een natuurlijke persoon of een nauwe verwant van de natuurlijke persoon is verbonden aan de verslaggevende entiteit indien deze natuurlijke persoon:
  - i. overheersende of gezamenlijke zeggenschap heeft over de verslaggevende entiteit;
  - ii. invloed van betekenis op de verslaggevende entiteit uitoefent, dan wel
  - iii. behoort tot de managers op sleutelposities in de verslaggevende entiteit of in een moedermaatschappij van de verslaggevende entiteit.
- b) Een entiteit is met een verslaggevende entiteit verbonden indien zich een van de volgende situaties voordoet:
  - i. De entiteit en de verslaggevende entiteit behoren tot dezelfde groep (dit betekent dat alle moedermaatschappijen, dochterondernemingen en zusterondernemingen met elkaar zijn verbonden).
  - ii. Een entiteit is een geassocieerde deelneming of joint venture van de andere entiteit (of een geassocieerde deelneming of joint venture van een lid van een groep waartoe de andere entiteit behoort).
  - iii. Beide entiteiten zijn joint ventures van eenzelfde derde partij.
  - iv. Een van beide entiteiten is een joint venture van een derde entiteit en de andere entiteit is een geassocieerde deelneming van de derde entiteit.
  - v. De entiteit is een regeling inzake vergoedingen na uitdiensttreding ten behoeve van werknemers van de verslaggevende entiteit of enig andere rechtspersoon die een verbonden partij is van de verslaggevende entiteit. Indien de verslaggevende entiteit zelf een dergelijke regeling inzake vergoedingen na uitdiensttreding is, dan zijn de aan de regeling betalende werkgevers ook met de verslaggevende entiteit verbonden.
  - vi. Een onder (a) bedoelde natuurlijke persoon oefent overheersende of gezamenlijke zeggenschap uit over de entiteit.
  - vii. Een onder (a)(i) bedoelde persoon oefent invloed van betekenis op de entiteit uit of behoort tot de managers op sleutelposities in de entiteit (of in een moedermaatschappij van de entiteit).
  - viii. De entiteit, of een lid van een groep waarvan zij deel uitmaakt, verleent met diensten van managers op sleutelposities gelijk te stellen diensten aan de verslaggevende entiteit of aan de moedermaatschappij van de verslaggevende entiteit.

26 Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

Voor guidance, zie de toelichting opgenomen op de linkerpagina.

Er is sprake van transacties tussen het fonds, de werkgever en de aangesloten ondernemingen en bestuurders van het fonds.

Transactie met de werkgever

Inzake de uitvoeringsovereenkomst tussen fonds en werkgever met betrekking tot de financiering van de pensioen-aanspraken en de uitvoering van de regeling is het volgende relevant: *[nadere uitwerking van de details, waaronder zorgplicht werkgever inzake aanlevering basisgegevens, premiebetaling, gestelde garanties, procedures bij premieachterstand, kosten doorbelasting].*

Transacties met (voormalige) bestuurders

Inzake de beloning van bestuurders wordt verwezen naar toelichting 33. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op (voormalige) bestuurders. De bestuurders nemen deel aan de pensioenregeling van het fonds op basis van voorwaarden in het pensioenreglement.

Relevante regelgeving

RJ 610.308, RJ 610.312 en 312a (Premiebijdragen risico pensioenfonds en premiebijdragen risico deelnemers), en 130 en 130a PW (Vermelding premie en premiecomponenten)

Toelichting

In RJ 610.311a wordt aangegeven dat het pensioenfonds in de toelichting op de premiebijdragen de vergoeding voor kosten apart inzichtelijk maakt. Dit betekent dat het pensioenfonds inzichtelijk dient te maken hoeveel van de premiebijdragen wordt gebruikt voor de dekking van kosten.

Verder is het pensioenfonds verplicht om conform RJ 610.312a in de toelichting de feitelijk ontvangen premies, de achterstallige premies en eventuele afboekingen uit voorgaande jaren te vermelden.

In artikel 130 PW wordt aangegeven dat de hoogte van de kostendekkende premie, de (eventueel toegepaste) gedempte premie en de feitelijke premie dient te worden toegelicht. Daarnaast vereist artikel 130a PW dat pensioenfondsen in het bestuursverslag en de jaarrekening de samenstelling van de feitelijke premie en de hoogte van de premiecomponenten vermelden.

De oorzaken van verschillen tussen deze premies worden – indien nodig voor het beoogde inzicht van de jaarrekening – toegelicht, bijvoorbeeld ingeval de feitelijke premie lager is dan de kostendekkende premie.

In de actuariële opbouw van de kostendekkende premie zijn (consistent met de visie van DNB in de verslagstaten) risicopremies begrepen. In die omstandigheden waarin in het boekjaar geen sprake is van schadegevallen, valt deze risicopremie vrij. De vrijval wordt verwerkt als ‘Overige wijzigingen technische voorzieningen’ (visie KPMG).

27 Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)

	2025	2024
	EUR	EUR
Werkgeversgedeelte		
Werknemersgedeelte		
Totaal		

	2025	2024
	EUR	EUR
Premie gerelateerd aan de pensioenregeling		
Premie gerelateerd aan ...		
Totaal		

De feitelijke, de kostendekkende en de gedempte kostendekkende premie zijn als volgt:

	2025	2024
	EUR	EUR
Feitelijke premie		
Kostendekkende premie		
Gedempte kostendekkende premie		

Gedurende het boekjaar is er geen spraken van premieachterstanden vanuit de aangesloten werkgevers. De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate in de staat van baten en lasten verantwoord. De samenstelling van de premies is als volgt:

	Feitelijke premie	Kostendekkende premie	Gedempte kostendekkende premie
Inkoop onvoorwaardelijke opbouw			
Kostenopslag pensioenbeheer			
Solvabiliteitsopslag			
Opslag voorwaardelijke opbouw			
...			
Totaal premiebijdragen			

Relevante regelgeving

RJ 610.308, RJ 610.312 en 312a (Premiebijdragen risico pensioenfonds en premiebijdragen risico deelnemers), en 130 en 130a PW (Vermelding premie en premiecomponenten)

Toelichting

In RJ 610.311a wordt aangegeven dat het pensioenfonds in de toelichting op de premiebijdragen de vergoeding voor kosten apart inzichtelijk maakt. Dit betekent dat het pensioenfonds inzichtelijk dient te maken hoeveel van de premiebijdragen wordt gebruikt voor de dekking van kosten.

Verder is het pensioenfonds verplicht om conform RJ 610.312a in de toelichting de feitelijk ontvangen premies, de achterstallige premies en eventuele afboekingen uit voorgaande jaren te vermelden.

In artikel 130 PW wordt aangegeven dat de hoogte van de kostendekkende premie, de (eventueel toegepaste) gedempte premie en de feitelijke premie dient te worden toegelicht. Daarnaast vereist artikel 130a PW dat pensioenfondsen in het bestuursverslag en de jaarrekening de samenstelling van de feitelijke premie en de hoogte van de premiecomponenten vermelden.

De oorzaken van verschillen tussen deze premies worden – indien nodig voor het beoogde inzicht van de jaarrekening – toegelicht, bijvoorbeeld ingeval de feitelijke premie lager is dan de kostendekkende premie.

In de actuariële opbouw van de kostendekkende premie zijn (consistent met de visie van DNB in de verslagstaten) risicopremies begrepen. In die omstandigheden waarin in het boekjaar geen sprake is van schadegevallen, valt deze risicopremie vrij. De vrijval wordt verwerkt als 'Overige wijzigingen technische voorzieningen' (visie KPMG).

28 Premiebijdragen risico deelnemers

	2025	2024
	EUR	EUR
Premiebijdragen risico deelnemers		
Vergoeding voor kosten		
Totaal		

De premiebijdragen risico deelnemers betreffen de premies die deelnemers betalen voor het afdekken van risico's zoals overlijden en arbeidsongeschiktheid. Premiebijdragen zijn aan de periode toegerekend waarop zij betrekking hebben en waarin de arbeidsprestatie geleverd is. De premie wordt berekend op basis van het pensioenreglement. Gedurende het boekjaar is er geen sprake van premieachterstanden vanuit de aangesloten werkgevers. Er is ook geen sprake geweest van afboekingen van achterstallige premies over eerdere boekjaren.

Relevante regelgeving

RJ 610.314 (Beleggingsresultaten risico pensioenfonds en risico deelnemers) en RJ 610.315 (Kosten vermogensbeheer)

Toelichting

In RJ 610.315 wordt aangegeven dat onder de kosten van vermogensbeheer zowel de externe als de toegerekende interne kosten worden verstaan. Ook eventuele afschrijvingen en andere exploitatiekosten van vastgoed zijn daarin opgenomen. Transactiekosten zijn externe kosten die gemaakt worden om een (beleggings)transactie tot stand te brengen en kunnen worden gesaldeerd met de samenhangende beleggingsopbrengsten.

In de toelichting van deze Voorbeeldjaarrekening zijn vorengenoemde kostensoorten nader toegelicht. De kosten en hun oorsprong dienen hierbij wel herleidbaar en toetsbaar te zijn. Indien het bestuur kosten toelicht waarbij het schattingen of veronderstellingen heeft gemaakt, dan worden deze idealiter in het bestuursverslag toegelicht en niet in de jaarrekening (visie KPMG).

Het verdient volgens de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving aanbeveling de kosten van vermogensbeheer in de toelichting te onderscheiden in kosten van exploitatie van vastgoed en overige kosten van vermogensbeheer. Het pensioenfonds in deze Voorbeeldjaarrekening exploiteert zelf geen vastgoed, zodat deze aanbeveling hiernaast niet is uitgewerkt.

29 Beleggingsresultaten risico pensioenfonds

2025	Directe beleggingsopbrengsten	Indirecte beleggingsopbrengsten	Kosten van vermogensbeheer	Totaal
	EUR	EUR	EUR	EUR
Vastgoedbeleggingen				
Aandelen				
Vastrentende waarden				
Derivaten – valuta				
Derivaten – aandelen				
Derivaten – vastgoed				
Derivaten – rente				
Derivaten – krediet				
Derivaten – commodities				
Derivaten – overige				
Overige beleggingen				
Kosten vermogensbeheer				
Totaal				

2024	Directe beleggingsopbrengsten	Indirecte beleggingsopbrengsten	Kosten van vermogensbeheer	Totaal
	EUR	EUR	EUR	EUR
Vastgoedbeleggingen				
Aandelen				
Vastrentende waarden				
Derivaten – valuta				
Derivaten – aandelen				
Derivaten – vastgoed				
Derivaten – rente				
Derivaten – krediet				
Derivaten – commodities				
Derivaten – overige				
Overige beleggingen				
Kosten vermogensbeheer				
Totaal				

Relevante regelgeving

RJ 610.314 (Beleggingsresultaten risico pensioenfonds en risico deelnemers) en RJ 610.315 (Kosten vermogensbeheer)

De kosten van vermogensbeheer omvatten de kosten die door de custodian en vermogensbeheerder(s) direct bij het fonds in rekening zijn gebracht. De kostenvermogensbeheer zijn als volgt opgebouwd.

	2025	2024
	EUR	EUR
Vaste vergoedingen		
Performance gerelateerde vergoedingen		
Fiduciair beheer		
Bewaarloon		
Performance gerelateerde kosten		
Advieskosten vermogensbeheer		
Overige kosten		
Totaal		

Het aandeel van het pensioenfonds in de kosten die door vermogensbeheerders ten laste van beleggingsfondsen zijn gebracht, is onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten. Deze bedragen EUR ... (2024: EUR ...). Transactiekosten zijn onderdeel van de aan- en verkooptransacties van beleggingen. Deze zijn eveneens onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten en bedragen over 2025 EUR ... miljoen (2024: EUR ... miljoen).

Relevante regelgeving

RJ 610.314 (Beleggingsresultaten risico pensioenfonds en risico deelnemers) en RJ 610.315 (Kosten vermogensbeheer)

Toelichting

De toelichtingsvereisten voor het beleggingsresultaat risico deelnemers zijn gelijk aan de vereisten voor de beleggingsresultaten risico pensioenfonds. De beleggingsresultaten voor risico deelnemers dienen gelijk te zijn aan het beleggingsresultaat dat in het mutatieoverzicht van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers is opgenomen.

30 Beleggingsresultaten risico deelnemers

2025	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten van vermogensbeheer	Totaal
	EUR	EUR	EUR	EUR
Vastgoedbeleggingen				
Aandelen				
Vastrentende waarden				
Derivaten – valuta				
Derivaten – aandelen				
Derivaten – vastgoed				
Derivaten – rente				
Derivaten – krediet				
Derivaten – commodities				
Derivaten – overige				
Overige beleggingen				
Kosten vermogensbeheer				
Totaal				

2024	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten van vermogensbeheer	Totaal
	EUR	EUR	EUR	EUR
Vastgoedbeleggingen				
Aandelen				
Vastrentende waarden				
Derivaten – valuta				
Derivaten – aandelen				
Derivaten – vastgoed				
Derivaten – rente				
Derivaten – krediet				
Derivaten – commodities				
Derivaten – overige				
Overige beleggingen				
Kosten vermogensbeheer				
Totaal				

Relevante regelgeving

RJ 610.314 (Beleggingsresultaten risico pensioenfondsen en risico deelnemers) en RJ 610.315 (Kosten vermogensbeheer)

De kosten van vermogensbeheer omvatten de kosten die door de custodian en vermogensbeheerder(s) direct bij het fonds in rekening zijn gebracht. De kostenvermogensbeheer zijn als volgt opgebouwd.

	2025	2024
	EUR	EUR
Vaste vergoedingen		
Performance gerelateerde vergoedingen		
Fiduciair beheer		
Bewaarloon		
Performance gerelateerde kosten		
Advieskosten vermogensbeheer		
Overige kosten		
	<hr/>	<hr/>
Totaal	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

Het aandeel van het pensioenfonds in de kosten die door vermogensbeheerders ten laste van beleggingsfondsen zijn gebracht, is onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten. Deze bedragen EUR ... (2024: EUR ...). Transactiekosten zijn onderdeel van de aan- en verkooptransacties van beleggingen. Deze zijn eveneens onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten en bedragen over 2025 EUR ... miljoen (2024: EUR ... miljoen).

31 Overige baten

[Niet nader uitgewerkt.]

Relevante regelgeving

BW 2:377 lid 3 letter e en f, RJ 271.3 (Pensioenuitvoeringskosten), RJ 610.306 (Kosten voor rekening van werkgever) en artikel 96 PW (Dwangsommen en bestuurlijke boetes)

Toelichting

Om tot een duidelijke indeling te komen, is een toerekening van kostensoorten nodig die op bepaalde punten arbitrair kan zijn. In deze Voorbeeldjaarrekening is er derhalve voor gekozen om in de toelichting op de jaarrekening een specificatie op basis van (objectief vast te stellen) kostensoorten te hanteren (visie KPMG). Ook kan de indeling zoals opgenomen in DNB-verslagstaat J402 worden gehanteerd.

In deze Voorbeeldjaarrekening is ervoor gekozen om deze kosten toe te lichten als onderdeel van het saldo herverzekering en deze zodoende in het totale resultaat op herverzekering zichtbaar te houden (visie KPMG).

32 Pensioenuitkeringen

Pensioenuitkeringen worden zowel onder de Wtp-regeling als onder de FTK-regeling overgemaakt aan deelnemers. De betalingen die aan deelnemers zijn verricht, zijn in de onderstaande tabel weergegeven:

	2025	2024
Wtp-regeling	EUR	EUR
Ouderdompensioen		
Nabestaandenpensioen (partnerpensioen)		
Wezenpensioen		
Invaliditeitspensioen		
Afkopen		
Tijdelijke uitkeringen		
Sub totaal uitkeringen Wtp-regeling		

	2025	2024
FTK-regeling	EUR	EUR
Ouderdompensioen		
Nabestaandenpensioen (partnerpensioen)		
Wezenpensioen		
Invaliditeitspensioen		
Afkopen		
Tijdelijke uitkeringen		
Sub totaal uitkeringen FTP-regeling		
Totaal uitkeringen		

De toeslagverlening van de uitkeringen per DD-MM-20XX zoals vastgesteld door het bestuur bedraagt ..% (2024: ..%). De toeslagverlening heeft alleen betrekking op de pensioenrechten die zijn ondergebracht in de FTK-regeling. De post 'Afkopen' betreft de afkoop van pensioenen die lager zijn dan EUR ... (2024: EUR ...) per jaar (de afkoopgrens) overeenkomstig ... .

Relevante regelgeving

BW 2:382a, RJ 390.301 (Honoraria accountant), BW 2:382 (Aantal personeelsleden), BW 2:383 en RJ 271.605 (Bezoldiging bestuurders)

Toelichting

In de toelichting op de jaarrekening dient uiteengezet te worden welke methode van vermelding van de totale honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening is gehanteerd.

Aanbevolen wordt dat het pensioenfonds de in de toelichting te vermelden totale honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening baseert op de totale honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening over het boekjaar waarop de jaarrekening betrekking heeft, ongeacht of de werkzaamheden door de externe accountant en de accountantsorganisatie reeds gedurende dat boekjaar zijn verricht.

33 Pensioenuitvoeringskosten

	2025	2024
	EUR	EUR
Bestuurskosten		
Administratiekostenvergoeding		
Accountant		
Certificerend actuaaris		
Adviserend actuaaris		
Overige advisering		
Contributies en bijdragen		
Dwangsommen en bestuurlijke boetes		
Overige		
Totaal		

De kosten voor ... zijn voor rekening van de werkgever en bedragen EUR ... (2024: EUR ...) en zijn derhalve niet verantwoord in de pensioenuitvoeringskosten van het pensioenfonds.

Honoraria accountant

De honoraria van de externe accountant zijn als volgt:

	2025			2024		
	KPMG Accountants N.V.	Overig KPMG-netwerk	Totaal	KPMG Accountants N.V.	Overig KPMG-netwerk	Totaal
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Onderzoek van de jaarrekening en verslagstaten						
Overige controleopdrachten						
Fiscale adviesdiensten						
Andere niet-controlediensten						
Totaal						

[Vermelden op basis van welke methodiek de accountantskosten worden verwerkt.]

Onder 'Overige controleopdrachten' zijn de Standaard 3000/3402-assuranceopdracht en de controlewerkzaamheden ten behoeve van ... opgenomen.

De [stijging/daling] van de accountantshonoraria heeft betrekking op ...

Aantal personeelsleden

Bij het fonds zijn geen werknemers in dienst. De werkzaamheden worden verricht door werknemers die in dienst zijn van de werkgever. De hieraan verbonden kosten bedragen circa EUR ... (2024: EUR ...) en zijn voor rekening van de werkgever.

Relevante regelgeving

BW 2:383, RJ 271.605a (Bezoldiging bestuurders) en RJ 610.319 (Waardeoverdrachten)

Toelichting

In het kader van transparantie inzake beloningen, verdient het aanbeveling om ook de beloning van de directie (indien van toepassing) toe te lichten in de jaarrekening.

34 Bezoldiging bestuurders

De bezoldiging van de leden van het bestuur, inclusief bestuurscommissies en overige gremia, bedraagt:

	2025		2024	
	Honoraria	Vacatiegelden	Honoraria	Vacatiegelden
Voorzitter				
Overige bestuursleden				
Externe adviseurs				
Commissie A				
Commissie B				
Verantwoordingsorgaan				
Intern toezicht				
Totaal				

Het bedrag aan vacatiegelden is afhankelijk van het aantal bijeenkomsten dat is gehouden en het aantal bestuursleden dat deze bijeenkomsten heeft bijgewoond. De bezoldiging van de directeur bedraagt:

	2025	2024
Naam directeur		
Salaris		
Pensioen- en sociale lasten		
Totaal		

Aan betrokkenen zijn geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt. *[Afhankelijk van de omstandigheden ook de bezoldiging van de overige leden van de directie toelichten.]*

Relevante regelgeving

RJ 610.319 (Waardeoverdrachten)

Toelichting

Indien er sprake is van een omvangrijke collectieve waardeoverdracht, dan achten wij het wenselijk dat hierop een nadere toelichting wordt verstrekt (visie KPMG). Het moment van invaren wordt door artikel 150m PW aangemerkt als een interne collectieve waardeoverdracht (RJ 610.319). In de toelichting wordt uiteengezet hoe deze collectieve waardeoverdracht heeft plaatsgevonden. In de staat van baten en lasten en de toelichting dienen de kasstromen uit hoofde van waardeoverdrachten alsmede de mutatie in de voorzieningen afzonderlijk te worden opgenomen. Hierdoor wordt het financiële en het actuariële resultaat op waardeoverdrachten inzichtelijk gemaakt (RJ 610.319a).

35 Saldo overdrachten van rechten

	2025	2024
	EUR	EUR
Inkomende waardeoverdrachten		
Uitgaande waardeoverdrachten		
	=====	=====
Totaal	=====	=====

Waardeoverdracht betreft de ontvangst van of overdracht aan het pensioenfonds of de pensioenverzekeraar van respectievelijk de vorige of nieuwe werkgever van de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken van deelnemers, die tot de ontslagdatum zijn opgebouwd. De onderstaande tabel geeft de mutatie in de voorziening alsmede de kasstromen van de waardeoverdrachten gedurende het boekjaar weer.

	Wtp-regeling	FTK-regeling	Totaal
	EUR	EUR	
Afname / toename technische voorziening voor risico pensioenfonds			
Afname / toename technische voorziening voor risico deelnemers			
Betaalde en ontvangen gelden uit hoofden van waardeoverdrachten			
	=====	=====	=====
Resultaat op waardeoverdrachten	=====	=====	=====

Het beleid ten aanzien van collectieve waardeoverdrachten is als volgt:

Als gevolg van onderdekking bij pensioenfonds is de onderlinge afrekening van waardeoverdrachten tot stilstand gekomen. Zodra de financiële positie van het pensioenfonds dit toelaat, zullen de onderlinge waardeoverdrachten weer worden hervat. Uiteraard zal dan ook de dekkingsgraad van de tegenpartij voldoende moeten zijn. Per 31 december 2025 wordt de omvang van de nog te ontvangen inkomende waardeoverdrachten geschat op EUR ... en de omvang van de nog te betalen uitgaande waardeoverdrachten op EUR ... . De invloed hiervan op de dekkingsgraad van het pensioenfonds is gering.

Op 1 januari 2025 heeft het bestuur, op verzoek van de werkgever, ertoe besloten om de aanspraken in de voormalige FTK-regeling om te zetten naar de Wtp-regeling. Deze collectieve wijziging in de pensioenovereenkomst is in de verslaggeving verwerkt als een collectieve waardeoverdracht. De collectieve waardeoverdracht heeft als volgt plaatsgevonden: *[niet nader uitgewerkt]*.

Het invaren heeft een impact gehad op het eigen vermogen van het pensioenfonds. Het onderstaande verloop geeft de impact van het invaren weer op de verschillende posten in het eigen vermogen.

Relevante regelgeving

RJ 610.319 (Waardeoverdrachten)

	EUR
Aanwezig pensioenvermogen op 1 januari 2025	
-/Minimaal vereist vermogen	
-/Operationele reserve	
-/Solidariteitsreserve of risicodelingsreserve	
-/Compensatiedepot	
-/Voorziening operationele kosten	
-/Overige posten	
-/Voorziening pensioenverplichtingen voor risico-uitvoerder	
Totaal beschikbaar vermogen	

De operationele reserve is geen onderdeel van de eigenvermogenscomponenten in de balans. De operationele reserve is eigen vermogen van het pensioenfonds dat alleen voor de toepassing van de omrekenmethode tijdens het invaren is gevormd. Deze reserve dient vanuit de transitiebesluitvorming ter afdekking van verwachte kosten, waar eerder geen voorziening voor is gevormd.

36 Overige lasten

[Niet nader uitgewerkt.]

Relevante regelgeving

RJ 610.253 (Gebeurtenissen na balansdatum), RJ 360.120 en RJ 360.302 (Het kasstroomoverzicht)

Toelichting

Gebeurtenissen na balansdatum worden niet opgenomen onder de 'Overige gegevens', maar als onderdeel van de toelichting op de jaarrekening. Onder de gebeurtenissen na balansdatum kan bijvoorbeeld een toelichting worden opgenomen ten aanzien van:

- toekomstbestendigheid;
- aanpassingen pensioenregelingen;
- toeslagverlening / korting van aanspraken;
- het invaren van pensioenaanspraken naar nieuw pensioenstelsel (Wet toekomst pensioenen);
- voorgenomen liquidatie / collectieve waardeoverdracht;
- wijzigingen wet- en regelgeving.

Indien het pensioenfonds ervoor heeft gekozen om per 1 januari 2026 in te varen naar het nieuwe pensioenstelsel, dan wordt dit beschouwd als een gebeurtenis na balansdatum voor de jaarrekening 2025. Hiervoor gelden de reguliere vereisten zoals opgenomen in RJ 160 Gebeurtenissen na balansdatum. Het invaarmoment wordt beschouwd als een gebeurtenis na balansdatum die geen nadere informatie geeft over de feitelijke situatie op balansdatum (RJ 160.206). Wel dienen de aard van de gebeurtenis en een schatting van de financiële gevolgen te worden vermeld (RJ 160.404).

RJ 610.232 stelt dat liquide middelen in de balans van het fonds, de kasmiddelen en tegoeden op bankrekeningen, die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn omvatten. Voor het opstellen van het kasstroomoverzicht wordt het ruimere begrip gelmiddelen gehanteerd. Geldmiddelen worden in RJ 360.102 gedefinieerd als liquide middelen, direct opeisbare deposito's en equivalenten van liquide middelen. Voor zover het begrip geldmiddelen afwijkt van het begrip liquide middelen in de balans, vraagt RJ 360.302 om een cijfermatige aansluiting tussen beide begrippen. Hierbij dienen de componenten van de equivalenten van liquide middelen te worden gespecificeerd en toegelicht door het fonds.

Equivalenten van liquide middelen zijn zeer courante financiële activa die zonder beperkingen en eenvoudig zijn om te zetten in liquide middelen. Tevens kunnen hiervoor geen belangrijke risico's voor het optreden van waardeveranderingen bestaan. Een voorbeeld van een equivalent van liquide middelen zijn beleggingen in geldmarktfondsen. Dit zal per geldmarktfonds moeten worden beoordeeld aan de hand van het beleggingsbeleid, het cash management van het fonds en de Europese Verordening inzake geldmarktfondsen.

In beginsel is een schuld aan de bank in een kasstroomoverzicht onderdeel van de financieringsactiviteiten. Indien een rekening-courantkrediet onderdeel is van het cashmanagement en het normale betalingsverkeer van het fonds is het vereist om de positie op te nemen in de kasmiddelen (RJ 360.102a). Leningen en schulden kunnen door het fonds enkel worden aangegaan voor liquiditeitsdoelstellingen (artikel 136 PW). De cijfermatige aansluiting dient in alle gevallen te herleiden zijn naar de hoofdoverzichten en de overige toelichtingen in de jaarrekening.

37 Belastingen

De activiteiten van het fonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

38 Kasstroomoverzicht

De definitie van de geldmiddelen in het kasstroomoverzicht wijkt af van de definitie van liquide middelen in de balans. De onderstaande componenten geven de aansluiting tussen het kasstroomoverzicht en de balans weer:

	2025	2024
Liquide middelen		
+ / – Equivalenten van liquide middelen		
+ / –		
Geldmiddelen		

39 Gebeurtenissen na balansdatum

Per 1 januari 2026 heeft het pensioenfonds de pensioenaanspraken ingevaren naar het nieuwe pensioenstelsel. Hieronder is het verloop van het aanwezige pensioenvermogen, op het moment van invaren, naar de verschillende componenten opgenomen. Het aanwezige pensioenvermogen betreft hierbij de som van het eigen vermogen van het pensioenfonds en de voorziening pensioenverplichtingen per 1 januari 2026. Het resterende bedrag betreft het beschikbare vermogen dat gealloceerd wordt aan de pensioenvermogens van de individuele deelnemers binnen het fonds. Voor een nadere toelichting op de gevolgen van het invaren voor de deelnemers, verwijzen wij naar... .

	EUR
Aanwezig pensioenvermogen op 1 januari 2026	
-/Minimaal vereist vermogen	
-/Operationele reserve (algemene reserve)	
-/Solidariteitsreserve of risicodelingsreserve	
-/Compensatiedepot	
-/Voorziening operationele kosten	
-/Overige posten	
-/Voorziening pensioenverplichtingen voor risico uitvoerder	
Totaal beschikbaar vermogen	

Relevante regelgeving

Artikel 300 lid 2 BW 2 (Ondertekening bestuur)

Toelichting

Bij de ondertekening door het bestuur (en leden van het toezichthoudend orgaan) volgt een vermelding van de namen (en functies) van de bestuursleden en (leden van het toezichthoudend orgaan). Vermelding geldt als ondertekening en daarmee het nemen van verantwoordelijkheid voor het opstellen van de jaarrekening. De jaarrekening moet worden ondertekend door alle bestuurders die op het moment van opmaken juridisch-statutair bestuurder van het fonds zijn. Indien ondertekening (geheel of door een deel van het bestuur/toezichthoudend orgaan) ontbreekt, dan dient daarvan onder opgave van redenen melding te worden gemaakt.

De tekst van artikel 300 lid 2 BW 2 luidt als volgt:

“De jaarrekening wordt ondertekend door de bestuurders en door hen die deel uitmaken van het toezichthoudend orgaan; ontbreekt de ondertekening van één of meer personen, dan wordt daarvan onder opgave van reden melding gemaakt.”

Op basis van artikel 104 PW is het besluit van het bestuur tot vaststelling van het bestuursverslag en de jaarrekening onderworpen aan de goedkeuring van de raad van toezicht.

[Plaats, datum]

Stichting Pensioenfonds XYZ

Het bestuur

Toezichthoudend orgaan

Naam 1

Naam 2

Naam 3

Over KPMG

KPMG biedt dienstverlening op het gebied van audit, tax en advisory. We werken voor een brede groep opdrachtgevers: grote (inter)nationale ondernemingen, middelgrote bedrijven, non-profitorganisaties en overheden. De ingewikkelde problematiek van onze klanten vraagt om een multidisciplinaire aanpak die helpt orde te scheppen in de complexiteit. Onze professionals blinken uit in hun eigen specialisme, maar werken tegelijkertijd nauw samen om zo de toegevoegde waarde te bieden die onze klanten helpt om te excelleren. Daarbij putten we uit een rijke bron van kennis en ervaring, opgedaan in uiteenlopende organisaties en markten.

Contact

KPMG

Laan van Langerhuize 1
1186 DS Amstelveen

Postbus 74105
1070 BC Amsterdam

David van Walraven

Partner
Audit FS

vanwalraven.david@kpmg.nl
+31 (0)30 658 2325

Ikram Metaich

Manager
Audit FS

metaich.ikram@kpmg.nl
+31 (0)20 426 2625

Niels Boesten

Manager
Audit FS

boesten.niels@kpmg.nl
+31 (0)30 658 2345

Partners binnen het pensioensegment

Arvid de Bruin

Partner
Audit FS

debruin.arvid@kpmg.nl
+31 (0)30 658 2408

Peter Smit

Partner
Audit FS

smit.peter@kpmg.nl
+31 (0)30 658 2448

Jacco van Kleef

Partner
Audit FS

vankleef.jacco@kpmg.nl
+31 (0)20 658 2388

Niek ten Dam

Partner
Audit FS

tendam.niek@kpmg.nl
+31 (0)38 467 4753

Mark Kasander

Partner
Audit FS

kasander.mark@kpmg.nl
+31 (0)30 658 3025

Dick van den Brink

Partner
Audit FS

vandenbrink.dick@kpmg.nl
+31 (0)20 656 2442

Sander van Oostenbrugge

Partner
Audit FS

vanoostenbrugge.sander@kpmg.nl
+31 (0)30 658 2356

Els van Splunter

Partner
Audit FS

vansplunter.els@kpmg.nl
+31 (0)20 423 8986

Joost Vos

Partner
Audit FS

vos.joost@kpmg.nl
+31 (0)20 656 7472

Kim Versleijen

Partner
Audit FS

versleijen.kim@kpmg.nl
+31 (0)30 658 2307

[kpmg.nl](https://www.kpmg.nl)

De in dit document opgenomen informatie is opgesteld naar eigen inzicht en op basis van de bij KPMG beschikbare en bekende informatie en is niet bedoeld om in te gaan op de omstandigheden van een specifieke entiteit. Hoewel wij ons inspannen om nauwkeurige en actuele informatie te verstrekken, kunnen wij niet garanderen dat deze informatie accuraat is op de datum van publicatie of dat zij in de toekomst accuraat zal blijven. KPMG is niet aansprakelijk voor eventuele gevolgen van beslissingen die zijn genomen op basis van dit document. Wij adviseren gebruikers om bij het opstellen van de eigen jaarrekening steeds de actuele wet- en regelgeving en de meest recente marktinzichten te betrekken, en waar nodig juridisch of deskundig advies in te winnen.

© 2025 KPMG Accountants N.V., een naamloze vennootschap en lid van het KPMG-netwerk van zelfstandige ondernemingen die verbonden zijn aan KPMG International Limited, een Engelse entiteit.

Alle rechten voorbehouden.